Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראָשען **היינט 8 זייטען**

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 54	לאדז, מיטוואך, ט״ז אדר תרצ״א	נײַנטער יאהרגאנג	Łódź, Sroda, 4 marca 1931 r.	№ 54

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

רעבהאפטע דיסקוסיע אין סיים
איבער'ן פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע
אלע אפאזיציע-קלובען זיך ארויסגעזאגט געגען פראיעקט

וו אַ ר ש אַ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג איז דער סיים צוגעטרעטען צו דער דיסקוסיע איבער דעם פאָרשלאַג פון ב.ב.־קלוב וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע.

איי דער זיצונג בעטייליגט זיך די גאַנצע רעגירונג מיט'ן פרעמיער סלאַוועק אין דער שפּיץ.

איידער מען טרעט צו צו דער דיסקוסיע האָט דער וויצע־פרעזעס פון ב.ב.־קלוב יענדזשעיעוויטש אָפּגעגעבען אַן'ערקלערונג, אין וועלכער ער האָט שאַרף קריטיקירט די טעטיגקייט פון אַלע בידאיצטיגע סיימען און ווייזט אָן, אַז די מערץ־קאָנסטיטוציע האָט דערפיהרט צו אַ פולשטענדיגען לויזווערען פון די מאַכט אָרגאַנען, צו אַ פולשטענדיגער אָפּשוואַכונג פון דער רעגירונג און צום פערשווינדען פון אויטאָריטעט פון מלוכה־פּרעזידענט.

אַ חוץ דעם, האָט די מערץ־קאָנסטיטוציע געגעבען די מעגליכקייט פון מיסברויכען מצד פּערזאָנען און גרופּען, וואָס זענען געשטאַנען אויף דער נידריגסטער מדרגה פון מלוכה ־ מאַראַל, זי האָט ענטוויקעלט אַן'עקסטרעמע און אונפּראָנטואַרטליכע דעמאַגאָגיע און זיך אַרויסגערוקט צו דער ראָלע פון אַ דעצידירענדען פאַקטאָר אין דער מלוכה. זי האָט געטיילט די געזעלשאַפט אויף אַן'אַנצאָהליגע גרופּען און פאַרטייען, וואָס האָבען זיך געגענזייטיג בעקעמפט, דעמאָראַליזירענדיג אויף אַזא אופן יעדען מלוכה־געדאַנק און די עפענטליכע מיינונג.

ווייטער ווערט אין דער דעקלאַראַציע געזאָגט, אַז דער ב.ב.־קלוב האָט געפינען, אַז דער דאָזיגער צושטאַנד קען ווייטער נישט בלייבען, און אַז עס איז אונבעדינגט נויטיג אָנועקצושטעלען די מלוכה אויף געזונדע יסודות און צוליב דעם, האָט דער סאַנאַציע־קלוב בעשלאָסען אַריינצוטראָגען אין סיים אַ פאָרשלאַג וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע אין הסכם מיט די פּרינציפּען פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

די בעגרינדונג פון פארשלאג

דאַן האָט דעפּ. מאַקאָווסקי (סאַנאַציע) בעגריבדעט דעם פאָרשלאַג וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע, אָנוויזענדיג, וואָס פאַר אַ כאַראַקטער עס דאַרף טראָגען די דיסקוסיע. אין פאָריגען סיים האָט דער רעדנער געזאָגט, האָט די אַרבייט פון ב.ב.־קלוב אויפ'ן דאָזיגען געביט אָנגעטראָפען אויף שווערינקייטען, ווייל דער קלוב איז דעמאָלט געווען קליין אין צאָהל און די אָפּאָזיציע האָט דעמאָלט אויסגערעדט אויפ'ן פּראָיעקט אַלדאָס בייז. אפשר וועט מען איצט אָנהויבען צו רעדען וועגען דעם גוטען, וואָס עס געפינט זיך אין פּראָיעקט.

דעפּ. סטראָנסקי (נ. ד.): אויב אַזוי וועט די דיסקוסיע זיין זעהר אַ קורצע.

דעפּ. מאַקאָווסקי ציטירט דאַן ווייטער דעם ווינער פּראָפעסאָר קעלסען, וועמענס אַנשויאונגען זענען, לויט דער מיינונג פון דעפּ. מאַקאָווסקי, די זעלבע, וואָס פון ב.ב.־קלוב, אַזוי זאָגט אַ מענש — ערקלערט דעפּ. מאַקאָווסקי וועגען פּראָפ. קיעלסען — וועלכער פאַרטיידיגט די פּרינציפּען פון פּאַרלאַמענטאַריזם, מיט דער גאַנצער ליידענשאַפט, אויף וויפיל אַ פּראָפעסאָר קען בכלל זיין ליידענשאַפטליך (געלעכטער).

דעפּ. ראַדזיוויל: ער קען זיין!

שטימע פון די בענק פון ב.ב.: למשל, פּראָפ. סטראָנסקי!

דעפּ. סטראָנסקי: אַפילו אַן'אַרכעאָלאָג (געלעכטער).

דעפּ. מאַקאָווסקי: פערשטעהענדיג דעם יסוד פון פּאַרלאַמענטאַריזם אַלס אַ שאַפונג פון נייע פאָרמען פון געזעלשאַפטליכען לעבען, שטעלט זיך פּראָפּ. קיעלסען אין איין רייה מיט אונז. נאָר אַפילו קיעלסען מאַכט אַ בעוואָרעניש.

דעפּ. סטראָנסקי: בכדי נישט צו העלפען!

דעפּ. מאַקאָווסקי: מאַכט אַ בעוואָרעניש, אַז דערביי מוז אָפּגעשאַפט ווערען די אונבעריהרליכקייט פון די דעפּוטאַטען.

דעפּ. יערעמיטש: היינט עקזיסטירט סיי ווי נישט קיין אונבעריהרליכקייט.

דעפּ. מאַקאָווסקי: אויב עס עקזיסטירט נישט, דאַרף מען דעם פאַקט פעסטשטעלען.

דאַן האָט דעפּ. רוג אין נאָמען פון דער פּויערים־פאַרטיי זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם פאָרשלאַג צו ענדערען די קאָנסטיטוציע. ער רעדט אַרום דעם ענין בריסק און ערקלערט, אַז אזא רעגירונג, וואָס האָט דערלאָזט צו בריסק, טאָר נישט אונטערנעהמען דעם פּלאַן צו שאַפען אַ נייע קאָנסטיטוציע.

דעפּ. צאַר: זאָגט זיך אַרויס פאַר'ן פאָרשלאַג. די קאָנסטיטוציע טויג נישט — ערקלערט דעפּ. צאַר — ווייל זי איז אַ קאָפּיע פון דער פראַנצויזישער קאָנסטיטוציע. קיינער וויל דאָ גאָרנישט קאַליע מאַכען, קיינער שטרעבט נישט צו אַבסאָלוטיזם, און נישט צום צאַריזם. דער ב.ב.־קלוב וויל נאָר אַריינציהען די ברייטע מאַסען פון דער בעפעלקערונג אָבער נאָר אין די ראַהמען פון געזעץ.

מיט זעהר אַ שאַרפער רעדע געגען דעם נייעם קאָנסטיטוציע ־ פּראָיעקט איז אַרויסגעטרעטען דער פּוטאַט וויביאַרסקי (ענדעק). דער רעדנער ערקלערט, אַז דער גאַנצער פּראָיעקט איז שוין אַן'אַלטע מעשה, וואָס ציהט זיך שוין איבער צוויי יאָהר. אין אַלטען סיים האָט מען דעם פּראָיעקט געקענט ערלעדיגען מיט אַ געוועהנליכע מעהרהייט. אין אַלע רעדעס און אונטערוויואונגען פון מאַרשאַל פּילסודסקי איז נישט אָנגעוויזען געוואָרען, ווי אַזוי דער נייער פּראָיעקט זאָל געשאַפען ווערען. לויט דעם נייעם פּראָיעקט — ערקלערט ווייטער דער רעדנער — מאַכט מען פון מלוכה־פּרעזידענט עפּעס אַ מין אַרבערמענש. דער פּרעזידענט דאַרף געוועהלט ווערען דירעקט דורכ'ן פאָלק און איהם איז אַלץ ערלויבט און דער סיים, וועלכער ווערט אויך געוועהלט דורכ'ן פאָלק טאָר גאָרנישט.

די מעשה מיט די צוויי קאַנדידאַטען אויף אַ פּרעזידענט, וועלכע ווערען בעשטימט איינער דורכ'ן אַלטען פּרעזידענט און דער צווייטער דורכ'ן סיים, רופט דער רעדנער אָן אַן'איינפאַכע וואַהל־קאָמעדיע.

דעפּ. וויביאַרסקי ציטירט דאַן פּרעמיער סלאַוועקס אַ וואָרט, אין וועלכען ער האָט געזאָגט, אַז ווען דאָס פאָלק וועט רייף ווערען וועט מען קענען פערברייטערען זיין רעכט. ווער האָט אייך געגעבען רעכט — רופט אויס דעפּ. וויביאַרסקי, ווענדענדיג זיך צו די סאַנאַציע ־ דעפּוטאַטען — אַזוי צו רעדען וועגען פאָלק? די איצטיגע רעגירונג האָט נישט קיין רעכט אַדורכצופיהרען אַן'ענדערונג אין דער קאָנסטיטוציע, ווייל זי האָט רואינירט דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען פון לאַנד, זי האָט צוטריבען די שטאָט־ראַטען, אַריינגעפיהרט אַ כאַאָס אין דער אַדמיניסטראַציע, אונטערגעגראָבען דאָס געריכטס ־ וועזען, אָפּגעשוואַכט דעם פּוילישען אָנזעהען אין אויסלאַנד. מיט אַזעלכע מעטאָדען וועט דאָס פאָלק קיינמאָל נישט ווערען רייפער.

צום סוף לייגט דער רעדנער פאַר אָפּצוואַרפען דעם פאָרשלאַג.

דעפּ. ביטנער (כ. ד.): זאָגט זיך אויך אַרויס געגען דעם קאָנסטיטוציע פּראָיעקט.

דעפּ. ביעדזיאַלקאָווסקי: טרעט אַרויס מיט אַ שאַרפער רעדע געגען פּראָיעקט. דער נייער קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט — ערקלערט דעפּ. ביעדזיאַלקאָווסקי פיהרט צו אַבסאָלוטיזם. מען זאָגט, אַז דער פּאַרלאַמענטאַריזם לעבט איבער אַ קריזיס אויף דער גאַנצער וועלט, אָבער באמת איז עס נישט קיין קריזיס פון פּאַרלאַמענטאַריזם, נאָר אַ קריזיס פון דער היינטיגער אָרדנונג אויף דער וועלט. דער נייער קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט מאַכט דעם איינדרוק, אַז ער איז געשאַפען געוואָרען, נאָר בכדי אָפּצוווענדען די אויפמערקזאַמקייט פון דער בעפעלקערונג פון די אמת'ע צרות.

איהר ווענדעט זיך איצט צו אונז וועגען מיטאַרבייט — זאָגט דעפּ. ביעדזיאַלקאָווסקי — אָבער נאָך די לעצטע סיים־וואַהלען, נאָך ענין בריסק, נאָך די פּראָצעסען, וואָס איהר האָט אונז געמאַכט, נאָך ענין פורזשיצקי, נאָך די אַלע שיקאַנען קען נישט זיין קיין רייד וועגען מיטאַרבייט צווישען אונז מיט דעם איצטיגען סיים איז נישט מעגליך קיין מיטאַרבייט און אַ סיים — פערענדיגט דעפּ. ביעדזיאַלקאָווסקי, — וואָס איז אויף אַזאַ אופן אויסגעוועהלט געוואָרען, איז נישט בערעכטיגט אַדורכצופיהרען אַן'ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע.

דעפּ. זאָמערשטיין: זאָגט זיך אויך אַרויס געגען דער ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע. דאָס בעגרעניצען די רעכט פון די געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען, ערקלערט דעפּ. זאָמערשטיין בעגרעניצט אויך די רעכט פון דער יודישער בעפעלקערונג. דאָס אָפּנעהמען ביי דער בעפעלקערונג דאָס רעכט צו וועהלען אַ פּרעזידענט וועט נאָך מעהר פערשמעלערען די רעכט פון דער יודישער בעפעלקערונג. די יודישע בעפעלקערונג האָט אין סיים און סענאַט געקעמפט פאַר איהר קולטורעלע און פּאָליטישע פּאָסטולאַטען און פאַר איהר ווירטשאַפטליכע עקזיסטענץ. די יודישע בעפעלקערונג קען נישט מסכים זיין, אַז עס זאָלען פערשמעלערט ווערען די רעכט פון די געזעצגעבענדע אינסטיטוציעס, ווייל דערמיט וועט איהר קאַמף נאָך שווערער ווערען און זי וועט זיין אָנגעוויזען איינגאַנצען אויף דער גנאָד און אונגנאָד פון דער רעגירונג. די ביז־איצטיגע קאָנסטיטוציע האָט אויך נישט בעריקזיכטיגט די יודישע בויטען.

צום סוף ערקלערט דעפּ. זאָמערשטיין, אַז דאָס יודישע קאָלאָ וועט אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע בעגרינדען איהר שטעלונג צו דעם נייעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט און אַריינטראָגען געוויסע אויסבעסערונגען צום פּראָיעקט.

דעפּ. האַלובקא (ב. ב.): לעגט פאָר אָנצונעהמען דעם פּראָיעקט און פערענדיגט מיט די ווערטער אַז אויב דאָס וועט אַדורכגעפיהרט ווערען וועט גאָט העלפען.

די דאָזיגע ווערטער רופען אַרויס אַ געלעכטער אין זאַל, ווייל ווי בעוואוסט, איז האַלובקע אַמאָל געווען אַ פיהרער פון די פּ.פּ.ס.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 39 יאָהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, טאָכטער, שוועסטער און שוועגערין

נ״ע ראכעל קארפּעל

(פון דערהיים קאטשקא)

די לויה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, ט״ו שבט תרצ״א, 2 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז בערעק־יאָסעלעוויטש 16, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפּטרויערנדע הינטערבליבענע.

קמח של פסח

MŁYN GWIAZDO, Ozorków

געפינט זיך אונטער דער פּערזענליכער השגחה פון הרב הגאון מהר״ר דוד בּ ע ע ר שליט״א פון אָ ז אָ ר ק אָ ו

דעם פערקויף פאַר לאָדז האָט ה. קלאַר

אין דער צוקערניע דזשיגאַנסקי, קאָ ש ט ש ע ל נ א 4, טעלעפאָן 138-75

טעלעפאָן פון דער פּריוואַט - וואוינונג זשגאָווסקא 35 A איז 136-01

יודישער ארבייטער־וואהל־קאמיטעט „פועלי־ציון"

צו די קהלה־וואהלען אין לאדז

אכטונג, חברים און סימפּאטיקער!

איהר ווערט אויפגעפאָדערט אין משך פון היינטיגען און מאָרגענדיגען טאָג אונטערצושרייבען דעקלאַראַציעס און בעשטעטיגען די אונטערשריפטען אין די געהעריגע פּאָליצי־קאָמיסאַריאַטען

כדי זיך צו פערזיכערן דאס וואהל־רעכט.

גענויע אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט און דעקלאַראַציעס ווערען אַרויסגעגעבען אין אונזער וואהל־ביוראָ בזשעזשינער 5. 1539

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אונזער הייסגעליבטער פאָטער, שוויגערפאָטער און גרויספאָטער

ב. ע. הערש וואלף מעכאניק

אין עלטער פון 73 יאהר.

די לויה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, טו' אדר תרצ״א, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער־הויז, ווסכאָדניאַ 69, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

מודעה מהראבינאט.

1) די סוחרים מיט פסח'דיג מעהל ברויכען זיך פערשטענדיגען מיט דעם היגען ראַבינאַט פון וועלכע ערטער מ'קען ברענגען, דורך אַ פערשטענדיגונג פון ראַבינאַט מיט יענעם רב, אין געגענפאַל וועט מען נישט מכשיר זיין.

2) מיט וועגען זאָל מען נישט ברענגען קיין מעהל, נור דורך באַהן.

3) מאַשין־מצות זענען בצאסר'ט, אויך אַ טייל, ד.ה. אַזוי ווי ווישעמאַטשקיס איז געאסר'ט.

4) מ'זאָל נישט דינגען קיין בעקעריי, איידער דער ראַבינאַט וועט נאָכזעהן די בעקוועהמקיים.

5) מצות צו רייבעכץ מוז זיין די אויפזיכט, ווי סתם מצות.

לאָדזער ראַבינאַט.

אפּגעלעגט דעם בידגאָשטשער פּראָצעס

דער פּראָצעס וועט איבערגעפירט קיין טאָרן

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אויף דעם 5 ד. ח. האָט אין בידגאָשטש געזאָלט פאָרקומען דער פּראָצעס געגען רעדאַקטאָר פון דער בידגאָשטשער צייטונג מאַלישאַ פאַר'ן אַרטיקעל אונטער דעם קעפּל „מאָראַלישע פערווילדקייט", אין וועלכן עס איז אַרומגערעדט געוואָרן די שטעלונג צו דער עבין בריסק. צו דעם פּראָצעס זענען אַלס עדות אַרויסגערופן געוואָרן אַלע געוועזענע בריסטער אַ עסטאַנטע.

לויט אַ באַשלוס פון העכסטן געריכט איז באַשלאָסן געוואָרן דעם פּראָצעס איבערצופירן קיין טאָרן.

דאָס העכסטע געריכט האָט אנערקענט פאַר נויטיג אַרויסצונעמען דעם דאָזיגן פּראָצעס פון דער קאָמפּעטענץ פון בידגאָשטשער געריכט צוליב דער אויפרעגונג, וואָס האָט זיך אין שייכות מיט דעם דאָזיגן פּראָצעס געשאַפן ביי דער אָרטיגער באַפעלקערונג און האָט באַדראָהט די רוה און עפנטליכע זיכערקייט. עס איז אויך ענטשטאַנען די מורא, אַז עס וואָלט געשטערט געוואָרן דער נאָרמאַלער גאַנג פון פּראָצעס.

דעווי באַגעהרט געוואָרן מיט קרייץ פון פראַנצ. עהרי־לעגיאָן

פאַר סטאַביליזירען די פּוילישע פינאַנצן

וואַשינגטאָן, 3 (ספּ. טעל.) דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַשינגטאָן האָט דעקאָרירט מיט דעם קאָמאַנדאָר קרייץ פון עהרען־לעגיאָן דעם געוועזענעם פינאַנציעלן בעראַטער פון דער פּוילישער רעגירונג טשאַרלאַ דעווי.

אין די אַמעריקאַנישע פינאַנציעלע קרייזן קאָמענטירט מען דעם דאָזיגן פאַקט, אַלס אַ באַווייז, אַז די פינאַנציעל־ווירטשאַפטליכע לאַגע אין פּוילען דאַרף באַטראַכט ווערן פאַר סטאַביליזירט.

פּראָצעס וועגן באָמבען־אַטענטאַט אויף דער סאָוויעט. אַמבאַסאַדע אין וואַרשאַ

עס ווערן ערוואַרט סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש). אויף דעם 9. אַפּריל איז באַשטימט געוואָרן דער פּראָצעס געגען יאַן פּאָלאַנסקי, וועלכער ווערט באַשולדיגט אין אונטערלעגען אַ באָמבע אין בנין פון דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדע אין וואַרשאַ.

דעם באַשולדיגונגס־אַקט האָט צוזאַמענגעשטעלט פּראָקוראָר ביסענזאָן. צום פּראָצעס זענען אַרויסגערופן געוואָרן 40 עדות און ער ווערט מסתמא געדויערן 3 טאָג. עס ווערן ערוואַרט סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס מצד דעם באַשולדיגטען פּאָלאַנסקי.

קאָמיטעט פאַר אינטערנאַציאָנאַלע פּראָפּאַגאַנדע פון אַלגעמיינער ענטוואָפנונג

געשאַפן געוואָרן אין פּאַריז

פּאַריז, 3 (ספּ. טעל.) אין שייכות מיט דער גרויסער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ, וואָס דאַרף פאָרקומען אין יאָהר 1932, האָבען די אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער־אָרגאַניזאַציעס, הויפּטזעכליך, די סינדיקאַליסטען און סאָציאַליסטען אונטערגענומען אַ גרויסע פּראָפּאַגאַנדע־אַקציע לטובת דער אַלגעמיינער ענטוואָפנונג.

איז צוזאַמענהאַנג דערמיט איז קיין פּאַריז געקומען דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל, אַדלער, בכדי צוזאַמען מיט'ן סעקרעטאַריאַט פון פערבאַנד פון דער אַרבייטס־קאָנפעדעראַציע און די אַנדערע סינדיקאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס אויסצואַרבייטען דעם פּלאַן פון דער אַקציע, וועלכע דאַרף אָנגעפירט ווערן אין אַלע לענדער מיט'ן ציל צו באַוועגן די מלוכות צו דער ווייטגעהענדסטער רעדוקציע פון די באַוואָפנונגען.

אַלס רעזולטאַט פון די אונטערהאַנדלונגען איז אין פּאַריז געשאַפן געוואָרן אַ געמיינזאַמער קאָמיטעט פון פאָרשטעהער פון סינדיקאַליסטען און סאָציאַליסטען, וועלכער וועט זיך אין אַפּריל צוזאַמענקומען קיין בריסעל, בכדי אויסצואַרבייטען דעם ענטגילטיגען פּלאַן.

אויסגעפיהרט דעם טויט־אורטייל

איבער דעם מערדער פון דער פאַמיליע מילער

בריסק, 3 (ספּ. טעל.) מאָנטאָג איבערפריה איז דאָ אויסגעפיהרט געוואָרן דער טויט־אורטייל אויף דעם מערדער פון דער פאַמיליע מילער, דער דעזערטיר לעאָן מאַרקעוויטש. מאַרקעוויטש האָט אין די גרויסע נאַכט אַנטקלאַפּט אין דעם געוועלב צו מילערן און געבעטען אַביסעל עסען און אַ נאַכט־לעגער. מען האָט איהם אַריינגעלאָזט אין דער וואוינונג, און ווען אַלע זענען שוין געשלאָפען האָט מאַרקעוויטש מיט אַ האַק, וועלכער ער האָט זיך געהאַט פון פריהער צוגעגרייט, דער'הרג'עט 4 פּערזאָן, צורויבענדיג אַ נישטיגע געלד־סומע.

בעת'ן פּראָצעס האָט זיך מאַרקעוויטש מודה געווען אין פערברעכען און דאָס געריכט האָט איהם פאַר'משפט צו טויט־שטראָף דורך דערשיסען.

מאַרשאַל פּילסודסקי קומט אין מאַי צוריק פון אַוגלויב

לעמבערג, 3 (טעלעפאָניש). דער היגער סאַנאַציע אָרגאַן „סלאָווא פּאָלסקיע" מעלדעט, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי וועט צוריקקומען פון מאַדעירא אין די ערשטע טעג פון חודש מאַי.

פראַנצויזישע הלוואה פון 100 מיליאָן דאָלאַר פאַר איטאַליען

ניו־יאָרק, 3 (ספּ. טעל.) „ניו־יאָרק העראַלד" טיילט מיט פון פּאַריז, אַז אַ קאָנסאָרציום פון פראַנצויזישע באַנקען האָט בדעה צו געבען איטאַליען אַ הלוואה פון 100 מיליאָן דאָלאַר.

דאָס פראַנצויזישע קאָנסאָרציום האָט זיך שוין געווענדעט צו אַ רייה אַמעריקאַנישע און ענגלישע באַנקען מיט'ן פאָרשלאַג זיך צו באַטייליגען אין דער דאָזיגער הלוואה.

14 פּערזאָן אומגעקומען בעת א שריפה אין א טעאַטער

מעקסיקאָ־סיטי, 3 (ספּ. טעל.) בעת אַ שריפה, וואָס איז אויסגעבראָכען אין אַ טעאַטער, וואָס איז שוין אַלט 178 יאָהר, זענען 14 פּערזאָן פערברענט געוואָרן און 20 שווער פערוואונדעט. די שריפה איז ענטשטאַנען דורך אַ קורץ־שלוס. צווישען פּובליקום איז אויסגעבראָכען אַ געוואַלדיגע פּאַניק. עס האָבען זיך אָפּגעשפּילט שרעקליכע סצענעס. עטליכע פרויען און קינדער זענען צוטרעטען געוואָרן.

הסכם צווישען גהאַנדין און דער ענגלישער רעגירונג

וועגען דעם זאַלץ־מאָנאָפּאָל

לאָנדאָן, 3 (או) צווישען גהאַנדין און דעם בריטישען פינאַנץ־עקספּערט סער שוסטער איז געקומען צו אַ הסכם וועגען דער פראַגע פון זאַלץ־מאָנאָפּאָל. לויט דעם דאָזיגען הסכם, וועט די אינדישע באַפעלקערונג ביים ברעג ים באַקומען דאָס רעכט אַליין צו מאַכען זאַלץ. אַזוי אַרום איז באַזייטיגט געוואָרן די גרעסטע מניעה פון אַ פערשטענדיגונג צווישען דער רעגירונג און די אינדישע נאַציאָנאַליסטען.

פּאָזנאַנער סוחר באַגעהט זעלבסטמאָרד אין וואַרשא

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש) א פּאָזנאַנישער סוחר יעקב מאַנטוויץ איז געקומען קיין וואַרשאַ אין פּאָזנאַניש האָט ער געהאַט א וויין־לאַגער, אָבער לעצטענס זענען זיינע געשעפטען אַוועק שלעכט און ער איז געוואָרען מרה שחורה'דיג.

אָפּגעווען אַ פּאָר טעג אין וואַרשאַ איז ער היינט אַוועק אויף כמעלנע גאַס און זיך דאָרט אַראָפּגעוואָרפען פון 4 שטאָק. אין א גוסס'דיגען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אַרום דעם סקאַנדאַל בעת דער דאָלאַרובקע־ציהונג

א רייהע באַאַמטע זאָלען באַקומען דימיסיע

דרינגענדע אינטערפּעלאַציע פון פּ. פּ. ס.

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש). אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם גרויסען סקאַנדאַל, בעת דער נעכטיגער ציהונג פון דער דאָלאַרובקע, ווען עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז עס האָבען געפעהלט 50 נומערן, מעלדעט מען, אַז מיט דעם ענין האָט זיך פּערזענליך פּעראינטערעסירט דער פינאַנץ־מיניסטער מאַטושעווסקי. דער מיניסטער האָט פעראָרדנט, אַז עס זאָלען איהם צוגעשטעלט ווערען אַלע פאַקטען אין שייכות מיט דער דאָזיגער פראַגע.

נאָכדעם, ווי עס וועט אַדורכגעפיהרט ווערען אַ גענויע אויספאָרשונג, וועט דאָס מיניסטעריום אַרויסגעבען אַן אָפיציעלען קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס וועלען אָנגעגעבען ווערען די מיטלען, וואָס וועלען אָנגענומען ווערען, בכדי אויסצומיידען אויף להבא ענהליכע פאַקטען.

ווי מען שמועסט זאָלען, אין שייכות מיט דעם סקאַנדאַל בעת דער ציהונג פון דער דאָלאַרובקע אַ רייה באַאַמטע פון פינאַנץ־מיניסטעריום באַקומען דימיסיע.

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אין שייכות מיט דעם סקאַנדאַל בעת דער ציהונג פון דער דאָלאַרובקע האָט די פּ. פּ. ס. אַריינגעטראָגען אין סיים א דרינגענדע אינטערפּעלאַציע, אין וועלכער עס ווערט גענוי באַשריבען דער גאַנצער ענין און עס ווערט באַטאָנט, אַז עהנליכע סקאַנדאַלען גרובען טער אונטער דעם צוטרוי פון דער באַפעלקערונג צו די מלוכה'שע אונטערנעהמונגען.

אין דער אינטערפּעלאַציע ווערט געפאָדערט אַדורכצופיהרען אַ שטרענגע אויספאָרשונג און צו באַשטראָפען די שולדיגע.

שענדליכע עלילת־דם־העצע

פון דער אַראַבישער פּרעסע אין ארץ־ישראל

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש).

אין רעדאַקציע פון פּעלעסטין איז געקומען אַן־אַראַבער און האָט דערצעהלט, אַז ער האָט געטראָפען אַ יוד לעווי, ביי וועלכען ווי ער האָט באַמערקט באַוועגט זיך עפּעס אונטערן מאַנטעל, ווען ער האָט זיך באַהנטער פעראינטערעסירט האָט ער דערזעהן, אַז דער יוד באַהאַלט אונטערן מאַנטעל אַן אַראַביש יונגעלע און אַ מיידעלע צו 3 יאָהר אַלט.

„פּעלעסטין" פרעגט אָן, צי די קינדער האָבען נישט געזאָלט ערמאָרדעט ווערען און זייער בלוט פערווענדען צו מצות אויף פסח. ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז „פּעלעסטין" קאָנפיסקירט געוואָרען.

דאָס איז דער ערשטער פאַל פון אַן־עלילת־דם אין א"י. בכלל אויפ'ן מזרח איז געווען איין איינציגער פאַל פון עלילת־דם אין דמשק אין יאָהר 1840.

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש).

קאָלאָנעל קיש איז געווען ביים רעגירונגס־סעקרעטאַר און פון איהם געפאָדערט אַנצונעהמען פערזיכערונגס־מיטלען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער עלילת־דם העצע. די רעגירונג האָט צוזאַמענגערופען אַ ספּעציעלע זיצונג. פונ'ם יפו'ער דיסטריקט קאָמיסאַר איז אַרויסגעפאָדערט געוואָרען אַ ספּעציעלער גענויער ראַפּאָרט.

די פּורים פייערונגען אין א"י

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש) אין גאַנץ ארץ־ישראל קומען פאָר פּורים פייערונגען. אין תל אביב זענען אָנגעקומען מאַסען מענשען. די שטאָט איז אילומינירט.

דער פּראָצעס געגען די מענשעוויקעס אין סאָוויעט־רוסלאַנד

מאָסקווע, 3 (ספּ. טעל.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פּראָצעס געגען די מענשעוויקעס, האָט דער באַשולדיגטער שער זיך מודה געווען, אַז די מענשעוויקעס האָבען אָפּגעהאַלטען אַלגעמיינע פערזאַמלונגען, אויף וועלכע עס איז באַשלאָסען געוואָרען אַדורכצופיהרען סאַבאָטאַזש, מאַכען אַן־אויפשטאַנד און זיך באַמיהען וועגען אַן־אינטערווענץ פון די אייראָפּעאישע מלוכות.

דער באַשולדיגטער סוכאַנאָוו האָט ערקלערט, אַז די אַלע באַשלוסען זענען אָנגענומען געוואָרען אין הסכם מיט'ן צווייטען אינטערנאַציאָנאַל.

דער באַשולדיגטער רובין, דער לייטער פון מאַרקס און ענגעל אינסטיטוט האָט זיך מודה געווען, אַז אין אינסטיטוט האָט ער דערהאַלטען געהיימע אינסטרוקציעס פון צווייטען אינטער־נאַציאָנאַל.

היינט זענען נאָך אויסגעהערט געוואָרען די אָנגעקלאָגטע גראַהמאַן, גינצבורג און יאַקובאָוויטש.

ריגע, 3 (ספּ. טעל.) אין שייכות מיט דעם פּראָצעס געגען די מענשעוויקעס, וואָס קומט איצט פאָר אין סאָוויעט־רוסלאַנד, האָט דער פּרעזעס פון די פאָלקס־קאָמיסאַרען מאָלאָטאָוו געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט ערקלערט, אַז אַלע אָנגעקלאָגטע האָבען געהאַנדעלט לויט דעם אויפטראַג פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל און האָבען געפיהרט אַ קאָנטער־רעוואָלוציאָנער טעטיגקייט מיט'ן ציל אוממעגליך צו מאַכען די רעאַליזאַציע פון דעם פינף־יעהריגען ווירטשאַפטליכען פּלאַן.

דער צווייטער אינטער־נאַציאָנאַל, האָט מאָלאָטאָוו ערקלערט, האָט נישט נאָר אָנגעפיהרט מיט דער סאַבאָטאַזש־אַקציע פון די באַשולדיגטע מענשעוויקעס, נאָר זי האָט אויך זי פינאַנסירט. פאַר אַזעלכע פערברעכער פון פּראָלעטאַריאַט איז נישט פאַראַן קיין רחמנות. זיי וועלען באַקומען די פערדינטע שטראָף.

אין פּאָרטוגאַל העט מען זיך אויסקויפען פון מיליטער־דינסט

ליסאַבאָן, 3 (או) די פּאָרטוגעזישע רעגירונג האָט פעראָפענטליכט אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער אַלע רעקרוטען קענען זיך אויסקויפען פון מיליטער־דינסט מיט אַ סומע פון אַן ערך 1000 זלאָטיס.

די פערזיכערטע אין די קראַנקען־קאַסעס

וועלען מוזען באַצאָהלען פאַר די רפואות

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער סיים קאָמיסיע פאַר געזעלשאַפטליכען שוץ, האָט דער דעפּאַרטאַמענט דירעקטאָר פון אַרבייטס מיניסטעריום דרעצקי ערקלערט, אַז איז נייעם סטאַטוט פון די קר. קאַסעס, וואָס ווערט איצט אַרויסגעגעבען וועט אויף די קראַנקע אַרויפגעלעגט ווערען אַ חוב צו באַצאָהלען פאַר די רפואות און אַלע מכשירים וואָס זיי וועלען באַקומען פון דער קראַנקען־קאַסע. ד. ה. די פערזיכערטע וועלען באַקומען נאָר עצות ביי דאָקטוירים פאַר אַלעס אַנדערען וועלען זיי מוזען באַצאָהלען.

מ'האָט געזוכט געוועהר אין שפּיטאָלען

ירושלים. 3 (יט"א טעלעגראַפיש) אין הדסה שפּיטאָל איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע, בעת וועלכער מ'האָט געזוכט געוועהר. נאַטירליך, אַז מ'האָט דאָרט גאָרנישט געפונען. אַן ענליכע רעוויזיע איז אויך אַדורכגעפיהרט געוואָרען אין דער מזרחי קאָלאָניע חישען נישט ווייט פון טבריה.

די רעוויזיעס האָבען אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע אויפרעגונג צווישען דער יודישער באַפעלקערונג.

לאדז.
4 מערץ 1931

„נייער פאלקסבלאט"

ל א ד ז
4 מערץ 1931

א קלוגע פאליטיק

די קאמיסיע פאר אויסערן-ענינים פונ׳ם סיים האט מיט א גרויסער מעהרהייט בעשלאסען דעם סיים צו עמפפעהלען, דעם האנדעלס-אפמאך מיט דייטשלאנד צו בעשטעטיגען. אין דער מינדערהייט זענען געבליבען די ענדעקעס, וועלכע זענען געשטאנען אויף דעם שטאנדפונקט, אז דער פערטראג וועט נישט ברענגען קייןווירטשאפטליכען שלום נאר א ווירטשאפטליכען קריג.

געזיגט האט די געזונטע, אויסגעהאלטענע און פראקטישע מיינונג פון דעם רעגירונגס-בלאק, וועלכען די סאציאל-דעמאקראטען האבען אונטערשטיצט, אז פוילען מוז ווייזען נישט אזוי דייטשלאנד, ווי אייראפע און דער וועלט, אז פוילען האט דעם ווילען, מיט איהר שכן דייטשלאנד צו קומען צו נארמאלע פערהעלטנישען און צו דויערענדען ווירטשאפטליכען שלום.

אמת, די לאגע פון פוילען איז דורך דעם דאזיגען פערטראג נישט זעהר גינסטיג, אבער נישט קוקענדיג דערויף, וועט פוילען בעקומען גרויסע מעגליכקייטען ארויסצופיהרען קויהלען און פיה, וואס דאס איז פאר פוילען איינס פון די וויכטיגסטע פראגען.

אויך אין פאליטישער, בעסער געזאגט און מאראליש-פאליטישער בעציהונג איז דער בעשלוס פונ׳ם סיים פאר פוילען זעהר גינסטיג און ווייזט, אז פאליטישע רעזאן, פאליטישע איבערלעגונג איז ענדליך אריינגעצויגען אין אונזער סיים.

דייטשלאנד פאכעט זייט א צייט מיט דעם שווערדעל און זוכט יעדע געלעגענהייט אויסצונוצען, כדי צו קענען עפענטליך בעווייזען, אז פוילען „פראוואצירט".

עס איז בכן געווען אנ׳אקט פון גרויסער פאליטישער קלוגשאפט, ביי דייטשלאנד צוצונעהמען די מעגליכקייט פון ווייטערען אנווייזען אויף דעם, אז פוילען וויל נישט קיין שלום. אזא שריט קאן מען אנרופען קלוגע פאליטיק.

עס איז נאר צו האפען, אז אין פלענום פון סיים וועט דער פארשלאג וועגען ראטיפיצירען דעם פערטראג דורכגעהען אהן ענדערונג. און הגם מיר האבען אין דער לעצטער צייט געזעהן, אז דער סענאט קאן אמאל ביי א געזעץ, וואס איז באמת גאט די נשמה שולדיג, מאכען ענדערונגען און אזוי דאס געזעץ ארומצושניירען, אז עס זאל נאך אמאל מוזען קומען פאר׳ן סיים, יערענפאלס, אזוי צו טון. אז דאס געזעץ זאל נאך מוזען שלעפען זיך חושים-לאנג פון סענאט צום סיים און צוריק — איז אבער צו האפען, אז אין דעם איצטיגען פאל, ווי עס האנדעלט זיך וועגען א פערטראג, פון אינטערנאציאנאלער בעדייטונג, א פערטראג, וואס זיכערט פוילען א ווירטשאפטליכען שלום מיט זיין גאהנטסטען שכן, — אז אין דעם פאל וועט דער סענאט נאכגעבען אמן און מיר וועלען באלד ווידער האבען גערעגעלטע, געארדנעטע פערהעלטנישען מיט דעם שכן.

עס מאכט דעם איינדרוק, ווי מען שטעהט פאר דעם איינגאנג פון א הויז און מען געפינט דארט גאנצע בערג מיט שטיינער און הויפענס מיט אנגעווארפענע ציגעל, וואס שטערען דעם אריינגאנג און ווען עס געלינגט מיט שוועער מיה די שטערונג צו בעזייטיגען און פרייצומאכען דער וועג ווערט מיט אמאל אפען, פריי און ליכטיג, ווי א גרויסע, שווערע לאסט וואלט אראפגעפאלען פון דעם האר׳ץ.

די פעלקער פון פוילען און בפרט מיר יודען, וואס מיר האבען צומייגסטען געליטען פון דעם שטארבען פון די געשעפטען און וואס אויף אונז האט זיך אמשטארקסטען אפגעשלאגען דער קריזיס— ערווארטען די ראטיפיקאציע פון דעם האנדעלס-פערטראג, וואס ערעפענט פאר אונז א נייע אויס-זיכט און נייע געשעפטליכע מעגליכקייטען.

עס איז צו האפען, אז אויך דייטשלאנד וועט געהן דעמועלבען וועג און אויך פון איהר זייט דעם פארטראג בעשטעטיגען. דאן וועט זיך ערשט רעכט ארויסווייזען, אז דער שריט פון פוילישען סיים איז געווען א קלוגע פאליטיק.

י. פ.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 2—10 נאכמ. און פון 4—7 אוונד.

ווען האט דען געשאדט און געשטערט די ביז-איצטיגע קאנסטיטוציע?

וועגען די ענדערונגען, וואס דער סאנאציע-לאגער וויל אריינברענגען אין דער קאנסטיטוציע שרייבט דעפ. דר. י. סהאן אין אנ׳ארטיקעל, „די „אויסבעסערונג" פון דער קאנסטיטוציע":

„א געוועהנליכער בירגער מיט א געזונדען פערשטאנד פרעגט זיך: נו, און פון אט די ענדערונגען איז באמת אפהענגיג די דערלעזונג פון פאטערלאנד? און אויב דער דורכשניטליכער בירגער איז נאך א ביסעל בעקאנט מיט דער געשיכטע פון אויפגעלעבטען פוילען, וועט ער נאך פרעגען: וועמען אין מיט וואס האט די ביז-איצטיגע קאנסטיטוציע געשאדט אדער געשטערט? דארט, וואו זי איז געווען אונבעקוועם פאר די מאכט-פאקטארען, פון אנהויב ביז׳ן היינטיגען טאג — יא, ביז׳ן היינטיגען טאג! — דארט האט מען וועגען איהר פערגעסען. קיינער האט דעם שלאף נישט פערלוירען צוליב דעם, וואס איינציגע ארטיקלען זענען בכלל נישט אריין אין לעבען און אז עס האלט גארנישט ביים איינפיהרען זיי אין לעבען.

„בייזשפילען? אט איז אייגער פון א סך: זאל אויפשטעהן א לעבעדיגער מענש און זאל ער עדות זאגען, אז עס איז פערווירקליכט געווארען דער ארט. 96, וועלכער לויטעט פייערליך: „אלע בירגער זענען גלייך לגבי דעם געזעץ. די עפענטליכע אמטען זענען אין דער גלייכער מאס צוגענגליך פאר אלע אויף בעדינגונגען, וואס זענען פארגעשריבען דורכ׳ן געזעץ".

יא — בפירוש געשריבען: „אין דער גלייכער מאס". וואו, ווי אזוי און ווען זענען אט די ווערטער פערווירקליכט געווארען אין לעבען? אין ערגיץ נישט, אויף קיין שום אופן און קיינמאל נישט. די רעגירונגען האבען פאר די דאזיגע ענינים נאך נישט געפונען קיין צייט. אפילו נישט די איצטיגע רעגירונג — די פעסטע, שטארקע, אונאפהענגיגע אט די רעגירונג וועלכע האט נישט מורא פאר קיין פאראורטיילען, רעכענט זיך נאך מיט דעם דאזיגען פאראורטייל.

„ניין, די קאנסטיטוציע האט קיינעם נישט געשאדט, מיט׳ן אויסנאהם פון די, בנוגע וועלכע זי איז נישט אויסגעפיהרט געווארען, און זי האט קיינעם נישט געשטערט, אויב ער האט געוואלט טון עפעס גוטעס פאר דער מלוכה. ווייל אין די ראמען און מיט דער הילף פון דער איצטיגער קאנסטיטוציע קאן מען איינארדנען און איינשטעלען א שעהנע, שטארקע און גליקליכע מלוכה.

„אבער ב.-ב. בעהויפט דאך, אז די קאנסטיטוציע איז שלעכט, שעדליך, אז זי שטערט, אז דעריבער דארף מען זי ענדערן.

„מ׳דארף דעריבער ערווארטען א גוטען און גרינדליך דורכגעטראכטען פראיעקט, וועלכער זאל באמת איבערצייגען מיט זיין אייזערנער לאגיק, מיט זיין אינערליכער טיפער בעגרינדונג.

„צי בעזיצט דער אריינגעטראגענער פראיעקט די דאזיגע אייגענשאפט? דאכט זיך, אז א חוץ דער „אונפארטייאישער פארטיי" וועט קיינער אזא אורטייל נישט ארויסגעבען".

„אפערוויילונג אין פאסטקארטלעך"

ענדעקיש בלאט וועגען שיקען מיליאנען פאסט-קארטלעך אויף מאדעירא

ווי בעקאנט, האט דער קאמיטעט צו פייערן דעם נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי צוגעגרייט עטליכע מיליאנען וואונש פאסט קארטלעך, וועלכע וועלען דעם 19-טען מערץ ארויסגעשיקט ווערען צום מארשאל פילסודסקי אויפ׳ן אינזעל מאדעירא. דער קאמיטעט ציהט אריין אין דער פייערונג מיט די פאסט-קארטען אויך די שולען און די שול-יוגענד.

וועגען דעם שרייבט די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" אנ׳ארטיקעל א. נ. „א שפיל אין פאסט-קארטלעך":

„א סברה, אז דער קאמיטעט האט טונאנדערגעשיקט 5 מיליאן פאסטקארטלעך, וואס צו זייער ארויסשיקען וועלען „בעוואויבען" ווערען די שול-קינדער. יעדע קארטע קאסט 15 גראשען. אויב די קארטען וועלען זיך פונאנדערגעהן, וועלען די עלטערן פון די גראטולירענדע קינדער איינצאהלען אין דער קאסע פון קאמיטעט די קליינע סומע פון 750,000 זל. אויב עס וועט זיך פונאנדערגעהן פונקט אזא צאהל אפצייכנונגען אויף די פענסטער, וועט זיך די דאזיגע סומע העכערען ביז אנדערהאלבען מיליאן זל. אינאיינעם מיט פארטא פון די קארטלעך, וואס קאן דערגעהן ביז אנדערהאלבען מיליאן (5 מיליאן מאל צו 30 גראשען), יעט דער מערץ-שטייער פון דער געזעלשאפט פאר דעם „קאמיטעט" און פארן פאסט-מיניסטעריום בעטרעפען העכער דריטהאלבען מיליאן זל.

„אט די קליינינקע סומע — בעמיהט זיך דער קאמיטעט ארויסצובעקומען ביי די עלטערן פון די שול-קינדער אין א מאמענט, ווען די רעגירונג שטעלט אריין אין בודזשעט אויף בויען שולען אין דער מלוכה א סומע פון 1 מיליאן זל.

„דאס פאסירט א פאר וואכען נאך דעם, ווי דאס בילדונגס-מיניסטעריום האט דורך א צירקולאר פערוועהרט וועלכע עס איז נישט געלד-זאמלונגען אין די שולען.

„צום קאמישסטען איז דאס, וואס דער קאמיטעט בעהויפט, איז דאס שיקען די קארטלעך אויף מאדעירא האט כלומרשט א „גרויסע פראפאגאנדע-בעדייטונג אין אויסלאנד". די געזעלשאפט דארף אלזא צאהלען מיליאנען אויף פראפאגאנדירען אונזער „מלוכה-נעפיהלען" אין פארטוגאל, און דאס אין א מאמענט, ווען די צאהל ארבייטסלאזע אין לאנד האט דערגרייכט די ציפער פון 350 טויזענד! א שעהנע פערוויילונג!"

ווען וועלען זיך עפענען די טויערען פון אמעריקא?

צוליב דעם שווערען עקאנאמישען קריזיס, וואס הערשט אין דער גאנצער וועלט האבען כמעט אלע עמיגראציע-לענדער, בעזונדערס די פעראייניגטע שטאטען פון צפון-אמעריקא, פערשלאסען זייערע טויערען פאר נייע עמיגראנטען. די צאהל ארבייטסלאזע אין די פעראייניגטע שטאטען ווערט געשאצט אויף ביין מיליאן מענשען און דאס לאנד וויל דעריבער נישט אויפנעהמען קיין נייע איינוואנדערער — ארבייטס-זוכער.

זינט א לענגערער צייט ווערען אין די פעראייניגטע שטאטען בעטראכט מיטלען צו בעשרענקען די אימיגראציע ביז׳ן מינימום, אין קאנגרעס זענען שוין איניגע מאל אריינגעטראגען געווארען „בילען" (געזעץ-פראיעקטען) צו פערבאטען איבערגאנצען די אימיגראציע אויף אנ׳אונבעשטימטער צייט, אבער אומטער׳ן דרוק פון דער עפענטליכער מיינונג, האט מען זיך אפגעהאלטען פון אזעלכע שארפע מיטלען.

אנשטאט דעם זענען אנגענומען געווארען צייט-ווייליגע פארשריפטען צו רעגולירען די אימיגראציע: די אמעריקאנער קאנסולען אין אויסלאנד האבען נעמליך, בעקומען דאס רעכט צו ענטשיידען וועגען יעדער איינציגער וויזע, די אפיציעלע קוואטעס, וואס זענען פאראויסגעזעהען אין איינוואנדערונגס-געזעץ פאר די איינצעלנע לענדער, גילטען נאר אלס מאקסימום-ציפערען.

די צאהל ביטעס וועגען א רייזע-ערלויבניש, וואס ווערט דערלאנגט די אמעריקאנער קאנסולא-טען, איבערשטייגען, געוועהנליך פיל מאל די קוואטע פון יעדען איינצעלנעם לאנד. די נעמען פון די נייע פעטענטען (ביטע אנגעבער) ווערען דעריבער ארויפגעשטעלט לויט דער ריי אויף דער ווארטע-ליסטע, אזוי ווי ביז איצט, אבער יעדער בייער פעטענט בעקומט א צירקולאר פון אמעריקאנער קאנסולאט, וואו ער ווערט געווארענט ווי ווייט מעג ליך זיך אפצוהאלטען פון פאהרען קיין אמעריקא.

„מען ווארענט אייך — שטעהט אין צירקולאר — אז צוליב דער גרויסער ארבייטסלאזיגקייט, וואס הערשט אין די פעראייניגטע שטאטען האט איהר נישט די מינדעסטע אויסזיכטען צו בעקומען דארט ארבייט. מיליאנען מענשען זענען ארבייטסלאז, אין אלע אינדוסטריע און געשעפטס-צווייגען, און עס זענען נישטא קיין שום סמנים פון בעסערונג. דער קאנסולאט וועט דעריבער נישט געבען קיין וויזע קיין שום מענש, וואס פערמאגט נישט גענוג מיטלען צו קאנען לעבען א לענגערע צייט אין אמעריקא אידער ער געפינט ארבייט".

די, וואס נישט געקוקט אויף די שלעכטע אויס זיכטען ווילען דאך פאהרען. ווערען ארויפגעשטעלט אויף די ווארטע-ליסטע, א וויזע בעקומט מען נאר אין אויסערגעוועהנליך דרינגענדע פאלען און ווען מען קאן בעווייזען, אז מען האט גענוג מיטלען צו לעבען א לאנגע צייט אין אמעריקא אהן ארבייט.

א גרויסער טייל פון די „פארצייגס-וויזעס", וואס זענען ביז אהער געגעבען געווארען, זענען בטל געווארען, דעם פארצוג אויף א וויזע האבען איצט נאר קרובים פון אמעריקאנער בירגער און פון אזעלכע וואס וואוינען שטענדיג אין אמעריקא.

די עמיגראציע קיין אמעריקא פון פוילען, דייטשלאנד און אנדערע לענדער, האט דורכדעם כמעט אינגאנצען אויפגעהערט. ווען די עמיגראציע, לויט די נארמאלע קוואטעס וועט צוריקגעשטעלט ווערען — הענגט אינגאנצען אפ דערפון ווי אזוי די ווירטשאפטליכע לאגע וועט זיך ווייטער ענטוויקלען אין אמעריקא, מען דארף רעכענען, אז עס וועלען נאך דויערען איניגע יאהר ביז די איצטיגע צייטווייליגע פארשריפטען וועלען אפגעשאפט ווערען, וויזעס פאר א צייטווייליגען בעזוך אין אמעריקא ווערען אויך ווייטער בעגעבען אהן שוועריגקייטען.

מחמת אויך איצט זענען פערהאן מענשען, וואס ווילען ארויפגעשטעלט ווערען אויף דער ווארטע-ליסטע, כדי זיי זאלען האבען פארצוג פאר שפעטערדיגע, וועט אויסקומען, אז די ווארטע-ליסטע וועט אין משך פון דער איבערגאנגס-צייט שטארק אויסוואקסען, אזוי, אז עס וועט אויסקומען, אז פון די שפעטערדיגע עמיגראנטען וועט יעדער דארפען ווארטען אויף זיין רייה 3—4 יאהר.

פארמעל בלייבען די ביז איצטיגע קוואטעס און ווען עס וועט קומען א בעסערע צייט וועט מען זיי ווידער קאנען אינגאנצען אויסנוצען, אבער ווען די גוטע צייט וועט קומען קאן מען בטבע נישט וויסען.

א טעאטער-געביידע אפגעגעבען פאר א יודישע פאבריק

נאוואגראד-וואלינסק, אנ׳אלטע יודישע שטאט, לויט איהר גרויס די צווייטע אין וואלין, פערמאגט א היבש ביסעל ארימעלייט פון אמאל און נאך מעהר פון יענעם מין, וואס איז בעקאנט אונטער דעם מאדערנעם נאמען „דעקלאסירטע". פערהאן אויך א גרויסע יוגענד וואס האט נישט וואו אנצוווענדען איהר ארבייטסקראפט.

די יודישע ארימקייט האט שוין לאנג געווארט, אז די אינדוסטריאליזירונג זאל אויך דערגרייכען זייער שטאט. די ידיעה וועגען דעם בעשלוס פון „ארט" צו עפענען אין נאווגארד-וואלינסק א פאבריק פון קאנצעלאריע-מכשירים האט דא ממש אויפגערודערט די בעפעלקערונג. ווי אנ׳אויסערגעוועהנליכע בשורה.

די פאבריק איז בערעכענט פאר הונדערט פערזאן. סוף 1930 איז קיין נאוואגראד-וואלינסק געקומען דער אינסטרוקטאר פון טעכנישען דעפארטאמענט, ספעציאליסט פאר האלץ-בעארבייטונג, א. שירער, אין בעגלייטונג פון א פערטרעטער פון דעם צענטער פון דער אלאוקראינישער געווערבע-קאאפעראציע.

ווי גרויס עס איז אין שטאט דער אינטערעס צו דער דאזיגער אונטערנעהמונג איז צו זעהען דערפון, וואס די ארטיגע מאכט האט בעשלאסען אפצוגעבען פאר דער פאבריק די געביידע פון שטאטישען טעאטער און אויסבויען פאר דעם טעאטער א נייעם בנין.

אין דעם ערשטען טאג, ווען עס איז דערקלערט געווארען די רעגיסטראציע, האבען זיך שוין פערשריבען פיר הונדערט פערזאן וואס ווילען אנקומען אין פאבריק. עס ווערט דורכגעפיהרט הער רעמאנט פון דער געביידע, א טייל פון די נויטיגע מאשינעס איז שוין אנגעקומען.

אפגעברענט טראצקי׳ס הויז

סטאמבול, 2 (ספ. טעל.) די פאריגע נאכט איז אויפ׳ן אינזעל פרינציפא ביי סטאמבול, וואו ס׳וואוינט טראצקי אויסגעבראכען א שרפה. דאס גאנצע הויז האט אפגעברענט, טראצקי מיט דער פאמיליע זענען אפגעראטעוועט געווארען.

ס׳איז צוו. אנד. פערברענט געווארען די רייכע ביבליאטעק, אין וועלכע ס׳זענען געווען פיל טייערע עקזעמפלארען און טראצקיס מאנוסקריפטען, די קארעספאנדענץ, וועלכע ער האט געפיהרט מיט לענינען איז געלונגען אפצוראטעווען. דאגעגען זענען פערברענט געווארען די מאטעריאלען, וועלכע טראצקי האט געגרייט צו א מאנאגראפיע וועגען די מאדערנע גרויסע פאליטיקער. אויך די מאנוסקריפטען וועגען לענין און וועגען דער רויטער ארמיי זענען פערברענט געווארען

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 4 טו אדר תרצ"א

מעת

זון-אויפגאנג 6.33
זון-אונטערגאנג 5.06

דעם סעקוועסטראטאר׳ס א שפיצעל

משטעות, אז ס׳איז נישטא קיין שטייער צו צאהלען, דארף מען זיך לעגען און שטארבען...

אויף זאכאדניע 62, צו דער אלמנה דינה־ליבע לעווקאוויטש איז נעכטען געקומען א סעקוועסטראטאר פון 3. שטייער־אמט איינצומאהנען א שטייער פון 120 זל. פרוי לעווקאוויטש האט א מאל געהאט א געשעפט פון אפפאל. די געשעפטען זענען געגאנגען וואס־אמאל אלץ ערגער און ס׳איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז זי האט דאס געשעפט געמוזט ליקווידירען. אז ס׳איז נישטא קיין פרנסה אויף דער הוצאה איז, פערשטעהט זיך, נישטא צו צאהלען אויך קיין שטייערן. פון דער אמאליגער באלעבאטישקייט איז אי זשטוב געבליבען נאר א זכר.

נעכטען איז געקומען דער סעקוועסטראטאר און געפאדערט צו בעצאהלען דעם שטייער. ווען די פרוי האט איהם ערקלערט, אז א חוץ דער נשמה האט זי גארנישט, האט דער סעקוועסטראטאר צו־בויפגעזאמעלט דאס גאנצע מעבעל, וואס ער האט געפונען: 4 שטוהלען און א טיש, זיי צונויפגעשטעלט צוזאמען און פערחתמעט, אזוי אז איצט איז אין שטוב נישטא אויף וואס צו זיצען. דער סעקוועסטראטאר האט געפסקענט אז ווען ס׳איז נישטא קיין געלד צו צאהלען שטייערן דארף מען אויך נישט האבען קיין שטוהל, צום זיצען. און קיין טיש צום אנלעהנען זיך... משמעות, אז ס׳איז נישטא קיין שטייער צו צאהלען דארף מען שוין איינגאנצען נישט צו לעבען!

ווען האט דער סעקוועסטראטאר מיט זיין האנדלונג געטון א טובה? ווען ווט נוצען די אומזיסטע אויפרעגונג און שפיכת דמים פון׳ם פאר־ארימטען שטייער־צאהלער?

מ׳שיסט כלומרשט אין דער לופט

און טרעפען וועט מען דעם יודישען הענדלער

(—) אין וואיעוואדזטווע איז פארגעקומען א קאנפערענץ אין וועלכען ס׳האבען אנטייל גענומען פערטרעטער פון דער מלוכהשער אגראר־באנק, געוועזענער פערבאנד פון די אגראר־קאאפעראטיוון, פערבאנד פון די פוילישע קאאפעראטיוון, און וואיעוואדישען פערבאנד, פון לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און קרייזען אין לאדז.

די קאנפערענץ האט צוזאמענגערופען די עקאנאמישע ביודזשעט־סעקציע פון דער וואיעוואדשער לאנדווירטשאפטס־קאמיסיע און זי איז געווען געווידמעט די פראגען פון קרעדיט־קאאפעראציע אין האנדעל.

ס׳איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די טעטיגקייט דארף קאארדינירט ווערען מיט׳ן אלגעמיינעם פראגראם פון דער אקציע, וואס שטרעבט צו הויבען די לאנדווירטשאפט.

מ׳דארף שטרעבען אויסשאלטען די פערמיטלונג סיי ביים פערזארגען זיך מיט פראדוקציע־מיטלען און סיי ביים פערקויפען די פראדוקטען פון דער דארפישער פראדוקציע, און ס׳דארף פעסט געשטעלט ווערען דער פרינציפ איינצוקויפען אין דער ערשטער קוועלע און פערקויפען דירעקט דעם קאנסומענט. דאס דאזיגע פראגראם וועט נאך א־רומגערעדט ווערען דורך דער וואיעוואדישער לאנדווירטשאפטס־קאמיסיע און וועט שפעטער איבערגעשיקט ווערען די אויספיהרונג די פאוויאטאווע לאנד־ווירטשאפטס־קאמיסיעס.

אז מ׳פאדערט 120, איז מ׳גיט 60

קאן עס היינטיגע ציי‍טען טרעפען, אז מ׳רופט דעם רעוואלווער אלס בורר

אונערהערטע אויפפיהרונג פון א געמיינעם פאצעטעל

(2) ישעי׳ קולינסקי, א בחור׳ל פון 18—19 יאהר א פריזיער לויט בעשעפטיגונג ה... מיט א קורצער צייט צוריק בעשטעלט א אנצוג ביים שניידער מאיר ביימאן, טראגוטא 8, ווען ער איז נעכטען געקומען אפנעהמען דעם אנצוג, האט ער זיך ערשט גענומען דינגען פאר דער ארבייט. ביימאן האט פערלאנגט 120 זל. און קולינסקי האט געוואלט בעצאהלען — 60 זל. די דינגעריי האט צו גארנישט געבראכט. ביימאן האט נישט געוואלט נעהמען ווייניגער, טראץ די דראהונגען פון קולינסקי׳ן און ער איז אנ׳אויפגערעגטער אוועק אהן דעם אנצוג. ארום האלב 11 ביינאכט איז קולינסקי נאכאמאל געקומען און געפאדערט דעם אנצוג. ווען ביימאן האט נישט געוואלט נעהמען ווייניגער ווי 120 זל., האט קולינסקי ארויסגעכאפט א רעוואלווער. ביימאן האט איהם אנגעכאפט פאר דער האנד. און געוואלט ארויסרייסען דעם רעוואלווער. איהם האבען צוגעהאלפען די פרוי און קינדער, וועלכע זענען אנגעלאפען אויף די געשרייען. די דינסט האט דערווייל ארויסגערופען דעם סטרוזשס א זוהן מאטושעווסקי, ווען מאטושעווסקי האט געוואלט ביי קולינסקין ארויסרייסען דעם רעוואלווער, איז געשאלען א שאס און מאטושעווסקי איז פערוואונדעט געווארען אין ברוסט. קולינסקי האט געפרובט אנטלויפען, אבער מאטושעווסקיס פאטער האט קולינסקין פערהאלטען, די אנגעקומענע פאליציי האט איהם פערהאלטען, ער האט זיך פריהער אנגעגעבען אלס יאן ראלעווסקי, אבער מ׳האט שפעטער פעסטגעשטעלט, זיין אמת׳ן נאמען. מאטושעווסקי איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, וואו מ׳האט איהם אפערירט און ארויסגענומען די קויל. זיין צושטאנד איז נישט קיין שווערער. קולינסקי איז ארעסטירט און די אויספארשונג ווערט ווייטער געפיהרט.

ריהרענדע ליבע אין קליינעם שטעטעל

אז די כלה פערלירט אנ׳אויג, בעט אנ׳אומגליק, ברענט זיך אויך דער חתן אויס זיין אויג

(א) לעאן גערשטענזאנג, איז אלט געווען איינגאנצען 17 יאהר, ווען ער האט זיך שוין פערלאבט מיט העלא ווייצמאן, דאס שעהנסטע מיידעל אין גאנץ קאלא. מילא, תנאים־שרייבען האבען איהם די עלטערען נישט געשטערט. אבער חתונה האבען האט מען איהם אפגעהאלטען ביז ער וועט ווערען אביסעל עלטער.

אבער עטליכע חדשים נאך די תנאים האט מיט דער כלה מיט דער שעהנער העלא פאסירט אנ׳אומגליק. ביים אנצינדען א נאפט - מאשינקע האבען זיך אויף איהר אנגעצונדען די קליידער, און זי האט זיך אפגעבריהט דאס גאנצע געזיכט, ביי איהר איז קאליע געווארען אנ׳אויג און זי האט זיך א לענגערע צייט געהיילט אין קאלא׳ער שפיטאל.

ארויסגעהענדיג פון שפיטאל האט העלא זיך געמוזט אריינשטעלען א קינסטליך אויג. פאר לעאנען איז העלא געבליבען די פריהערדיגע שעהנהייט און ער האט ווייטער געטראכט וועגען חתונה האבען מיט איהר. אבער מ׳האט איהם אנגעהויבען אפרעדען, ער זאל דאס נישט טון און מ׳האט אזוי געווירקט, אז אפילו העלא אליין האט אנגעהויבען רעדען, אז זי וועט מיט איהם נישט חתונה האבען. „כדי נישט צוצוברעכען זיין יונג לעבען“

לעאן איז אזוי איבערגענומען געווארען פון דעם אלעם אז כדי צו איבערצייגען אז ער האט העלא׳ן נישט ווייניגער ליב ווי פריהער, האט ער זיך אפגעגאסען דאס געזיכט מיט וויטריאל און האט אויסגעברענט דאס לינקע אויג, איצט טענה׳ט ער זענען זיי ביידע גלייך און קיינער וועט זיי שוין נישט שטערען חתונה צו האבען.

דערווייל האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א דרייסטער באנדיטען־אנפאל

אויף א יודישען געוועלבער אין א דארף

(א) נעכטען האט די אויספארשונגס־מאכט בעקומען א מיטטיילונג וועגען א דרייסטען באנדיטען־אנפאל וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אין דארף זאקזשען קאלישער פאוויאט. זייט א צעהנדליג יאהר האט דארט געהאט א געוועלבעל אהרן גרינבוים, וועלכער האט דא־ט געוואוינט אין זיין הויז צוזאמען מיט זיין פרוי און צוויי עלטע־ע טעכטער. ביינאכט האבען זיך אין געוועלב אריינגעריסען צוויי פערמאסקירטע באנדיטען און האבען פון איהם געפאדערט אז ער זאל זיי עפענען דאס געוועלב. ווען גרינבוים איז אוועק עפענען דאס געוועלב, האבען זיך אין שטוב אריינגעריסען נאך 2 באנדיטען, וועלכע האבען טעראריזירט די אנוועזענדע און זיי געצוואונגען ארפצוגעהן אין קעלער, און אליין האבען זיי זיך געלאזט זוכען געלד. די ערשטע צוויי באנדיטען האבען אין געוועלב געפונדען גרינבוימען צוגערויבט אין געוועלב 48 זל. 50 דייטשע מארק, אביסעל ציהרונג, פאפיראסען, מאכארקע, און זענען אלע אנטלאפען. א שעה האט געדויערט, ביז גרינבוים האט זיך בעפרייט פון די שטריק און האט אויפגעהויבען א טומעל. די קאלישער און לאדזער פאליציי האט אדורכגעפיהרט אנ׳אבלאווע אין קאלישער און טורעקער פאוויאטען, דערווייל האט מען די באנדיטען נישט געכאפט.

---

8 יאהר טורמע פאר דערשטעכען א מענשען

(2) אין נאוועמבער 1930 האט מאריאן וויטקאווסקי שפאצירט מיט זיין שוועסטער א חתן פראנטשישעק פיאטראוואווסקי. אויפ׳ן וועג האבען זיי בעגעגענט 3 שיכורים, וועלכע זענען זיי בעפאלען. ווען זיי צו־הילף איז געקומען וויטקאווסקיס פאטער אין ביודער סטאניסלאוו, האט יוזעף זאכאריאש ארויסגעכאפט א מעסער און אריינגעשטאכען איהם אין ווי קאוועק׳ס ברוסט. וויטקאווסקי איז געשטארבען. זאכאריאשען האט מען שפעטער געכאפט, און נעכטען איז פארגעקומען זיין פראצעס אין היגען קרייז־גערי‍כט. ער איז פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר טורמע און צו פערלירען די רעכט.

אכטונג, האנדווערקער!
פון לאדז און פראווינץ
וועלכע האבען נישט די נויטיגע פאפירען, וואס בארעכטיגען אייך לויט׳ן זאכען־געזעץ צו פיהרט א ווארשטאט. קאנט איהר אין אייערע ענינים זיך ווענדען אין בעוואוסטען ביורא
„POLPRAW“
ul. PR. NARUTOWICZA 1
fr II piętro. Telefon 170 01
וואו איהר וועט ווערען צוהערנהאפט און פינקטליך ערלעדיגט.
בעמערקונג: עס ווערען אויך ערלעדיגט ענינים פאר געועלען פון אלע פאכען.
שפרעכשטונדען פון 4 ביז 7 א זייגער נאכמיטאג.

א נייע בעריע געפינט זיך שוין אין פירמע
REX DOMO
4-לאמפיגער שטראם־אפנעהמער (PIĄTA PROSTOWNICZA)
האט וואס אמאל מעהר א גרעסערן אבגאנג
רעוואלוציאנס־פרייז 590 זל. צוזאמען מיט לאמפען.
ראדיא־ריכער, פיעטריקאווער 142

היינט הויבט זיך אן די רעגיס־טראציע אויף פסח־אקציע

היינט, מיטוואך הויבט זיך אן די פסח־אקציע אין אלע פאראיינען, שטיבל׳ך, בתי מדרשים און שולען קענען זיך מעלדען אין די פארמיטאג־שעה׳ן אין דער קהלה־קאנצעלאריע, וואו זיי וועלן בעקומען די געהעריגע בויגענס צום אויספילען ווי אויך געהעריגע אינפארמאציעס.

א נייע פאסט־אפטיילונג אין ראדאגאשטש

(ב) דער פאסט־אמט האט בעשלאסען צו עפענען א נייע פאסט־אפטיילונג אין ראדאגאשטש, די אפטיילונג וועט זיך געפינען אויף זגערזשער שאסעי 7.

ביי וואס מיר האלטען

קינדער חלש׳ען אין די שולען פון הונגער

(ב) אין שטאט האבען געמאכט א שטארקען איינדרוק די ידיעות וועגען פאלען פון קינדער־חלשען אין די פאלקס שולען. אזעלכע פאלען פאסירען אין אלע היגע פאלקס שולען, וואו די קינדער קומען פערפרוירענע אפט אין סאנדאלען אהן זאקען, הונגעריגע.

דער דאזיגער צושטאנד רופט זיך אפ נאטירליך אויף די לימודים. לעצטענס מעלדעט זיך אין די שולען פיל פעוזאן, וואס נעמען די קינדער צו זיך אויף מיטאג.

פאלשע 100-זלאטי־שיינען

ווי־אזוי איז צו דערקענען די פאלשע באנקנאטען

(א) לעצטענס זענען אין „באנק פאלסקי“ פערהאלטען געווארען 3 פאלשע 100 זלאטי שיינען. אלע דריי באנקנאטען האבען געהאט דעם זעלבען נומער פון דער סעריע און דעם זעלבען לויף נומער S. A. 4.934.616

דאס בילד אין פאלשיפיקאט איז אויף 1 און א האלב מילימעטער קורצער, ווי אין אריגינאל און שמעלער אויף א האלב מילימעטער. די צייכנונג איז אויסגעפיהרט מיט דיקערע ליניעס און די באנקנאטען זענען געדרוקט אויף געווענליכען פאפיר.

דאס בילד פון קאשטשושקי איז שטארק פערענדערט. די בראנז־פארב איז אויף דער פאדערשטער זייט העלער און אויף דער אנדערער זייט — טונקעלער. די אויפשריפט „באנק פאלסקי“ און „סטא זלאטיך“ זענען געשאטענט מיט דיקערע שטריכען.

היינט און פאלגענדע טעג!
מייסטערווערק פון אלע צייטען!
ליבעס־פאעמע, וועגען וועלכער די וועלט האט נישט געטרוימט!
זינג און רוהם פון קלאנג־פילם:
קעניג פון די בעטלער
אין דער ראלע פון פאעט־בעטלער, דער הויפט־ארטיסט פון זיגפילד־טעאטער אין ניו־יארק
DENIS KING
מעכטיג און דינאמיסטיש שפילען און זינגען פון דעם בעריהמטען אקטיאר האט איבערראשט אלעמען און אלע ביז איצט געזעהענע שטערנס — אין דער ראלע פון דער שעהנער פירשטין
Janette Mac Donald
בעריהמט פון פילם
„ליבעס־פאראדע“
אנהויב אין געווענליכע טעג 4.30 נאכמיטאג
שבת, זונטאג און יום־טוב 12.30 ביי טאג
פאפולערע פרייזען.

„פּועלי אגודת ישראל" געהט זעלבסטשטענדיג צו די קהלה-וואהלען

אין צוזאַמענהאַנג מיט די נאָהנטסטע קהלה-וואהלען האָט די פּא"י פערוואַלטונג אין לאָדז גע-רופען א גרויסע בעראַטונג מיט'ן אנטייל פון די אָנגעזעהענסטע פּא"י עסקנים, אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אז פּועלי אגודת ישראל אין לאָדז געהט זעלבסטשטענדיג צו די קהלה וואַהלען.

אויף דער דאָזיגער בעראַטונג איז אויך אדורכגעפיהרט געוואָרען א לענגערע דעבאַטע וועגען אופן און טאַקטיק פון דער פּא"י-וואהל אקציע.

דאָ איז אויסגעוועהלט געוואָרען א וואהל-קאָמיטעט פון ס לגענדע ה"ה: ד. באָמאַק, פ. לאַנדענבערג, מ. גערשט, י. פיש, ל. שטשעקאַץ, ג. ראַדאָמסקי, מ. סטעמפּאָווסקי, י. שייער און נ נוסבוים.

דער וואהל-קאָמיטעט האָט אָפּגעהאַלטען איי-ניגע זיצונגען אויף וועלכע ס'איז בעשלאָסען גע-וואָרען תיכף צוצוטרעטען צו דער צוגרייטונגס-ארבייט.

דאָס פּרעזידיום פון וואהל קאָמיטעט האָט זיך קאָנסטיטואירט: פּאָרזיצענדער — ה' דוד באָמאַץ. וויצע-פאָרזיצענדער — ה' משה גערשט, סעקרעטאַר — ה' מ. סטעמפּאָווסקי, קאַסירער — ה' יעקב פיש

זאַמד איז אויך סחורה

ענטדעקט א נייעם מיסב-ויך

(—) נאָך א לענגערע קאָנטראָלע איז פעסט-געשטעלט געוואָרען, אז צו די שטאָטישע ברוק ארבייטען ווערען נישט צוגעשטעלט אזא צאָה זאַמד, וויפיל עס ווערען אָנגעגעבען אין די חשבונות.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אז די דאָזיגע מיסברויכען האַלטען שוין אָן א לענגערע צייט און די שטאָטישע קאַסע האָט דערפון געליטען גרויסע היזקות.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז בעפרייט גע-וואָרען פון זיין אמט דער בעאמטער פון דער קאָ-מוניקאַציע אפטיילונג ביי דער בוי סעקציע, פראַנ ציזעק דרעוונאָוויטש.

דער גאַנצער ענין איז איבערגעגעבען געוואָ-רען פּראָקוראָטור און די שולדיגע וועלען צוגע-צויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

י. מ. וויסענבערג אין לאָדז

דער בעריהמטער יודישער שריפטשטעלער ה' י. מ. וויסענבערג איז געקומען קיין לאָדז אויף עטליכע טעג אויף א בעזוך צו זיינע היגע פריינד.

די מגילה ביי שול-קינדער

מאָנטאג איז פאָרגעקומען אין גימנאַזיום פון דער „געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען וויסענשאַפט צווישען יודען", פּאָמאָרסקאַ 48, א טראַדיציאָנעלער פּורים-אָוונט פאַר די שילער און זייערע עלטערן דעם אָוונט עפענט דער דיר. ה' שמעון הערמאַן מיט א רעדע וועגען דער בעדייטונג פון פּורים. דאַן שפּילט זיך די סצענע און א שילער לעזט די מגילה, אויף פּויליש, צוזאַמענגעשטעלט אין רימען דורך פּראָפעסאָר לולאַ. נאָכדעם זיינען געוויזען געוואָרען 5 סצענקעס פון דער מגילה, אויסגעפיהרט דורך שילער. דער שילער-אָרקעסטער שפּילט פערשידענע מאַרשען און ווילט דעם עולם ביי שיין-סערווירטע טישען לאָזט זיך דער עולם וואויל-גיין און מיט א טענצעל ענדיגט זיך דער אָוונט.

פערשידענעס

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם נאָמענסטאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי האָבען די אָנגעשטעלטע פון דער שטעטישער סטאַראָסטווע איבערגעגעבען דעם פאָרזיצער פון קאָמיטעט פאַר די אָרימע, וואָ-יעוואָדע יאַשטשאָלט, 95 זל. און 50 גר. פאַר די אָרימסטע אין לאָדז.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּ-טייקען: קאָפּראָווסקי, באָוואָמיעיסקאָ 15; טראַוור-קאָווסקי, בזשעזשינער 56; ראָזענבלום, צעגעלניאַ-נאַ 12; באַרטאָשעווסקי, פּיעטריקאָווער 95; קלופּט, קאָנטנא 54; טושינסקי, ראָקיטשינער 58.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
ביילער
„אררט"

אין ווייסען זאַל
„מאָנטיפּעל"
זאַכאָדניאַ 43.
קינסטלערישער לייטער:
מ. בראָדערזאָן.

היינט, מיטוואָך 9.45 אין אָוונט 1 פאָרשטעלונג
א. נ. „יום-טוב אינדערוואָכן"
אין 2 טיילען, 12 נומערן

אין פּראָגראַם:
1) געטרייע ליבע; 2) שאַיאַלאָ; 3) טריה-לינג; 4) קאַטארינקע; 5) א תּלה; 6) באַלעטע יאַסען; 7) שילע בעל-מלאכות; 8) היני-טער די קוליסען; 9) פּראַים סמים און סיידי קנאָפּ"; 10) מאַנאָלאָג; 11) אויף דער גאַלעריע; 12) ס'גייט שוין ווערען גוט.

טעקסטען: משה בראָדערזאָן, משה נאַדיר, און ס. נאָדעלמאַן.
מוזיק: ה. רובין און א. בייגעלמאַן.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער.
טענץ און פּלאַסטיק: ז. קרושוכנאַ און ס. שלפערן.
רעזשי: דזשיגאַ-שומאַכער.
מוזיק-לייטער—ה. רובין.
קאָנפערענסיער — דוד קאַזאַנאָווער.
ליכט- עפעקטען: יעראַז. בינע-אינזשעקטאָר: ט. קאָז.

אַנסאַמבל לויט א.ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דזלסקאַ, לאָלאַ זילבערמאַן, שיינע מרים, מאַשע פּעטערמאַן. מענער: ח. אַלטמאַן, שמואל גאָלדשטיין, שמעון דזשיגאַן, מאָטל קאָן, יעקב ריינגלאַס, ישראל שומאַכער, יוסף שיפער

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון 5 א זייגער נאָכמיטאָג אָן.

איציק איז זעהר שפּיציק

קיין קילער איז ער נישט, אבער אויף שינדען ס'לעדער איז ער א מייסטער

(א) איציק מאַירטשיק פון לענטשיץ האָט שוין חתונה געהאַט מיט זיין בעשערטער חוה זייט עטליכע יאָהר, אָבער קיין גרויס שלום-בית איז צווישען זיי נישט געווען, און חוה פלעגט געבען זיך אריינכאַפּען ביי איהר 35 יאָהריגען מאַן מת'ע קלעפּ, טרוקענע און נישט טרוקענע, און כדי זי זאָל נישט קענען זיך אויף איהם קלאָגען, פלעגט ער זי צווינגען נאָך יעדער פאַרציע קלעפּ, וואָס זי פלעגט פון איהם ארייכאַפּען, ציצולעגען רויע פלייש, כדי ס'זאָלען נישט בלייבען קיין סמנים, אייערנעכטען האָט זיך איציק צובושעוועט און האָט אזוי צוקאַטעוועט זיין חוה, אז זי האָט שוין נישט געקענט אויסהאַלטען, און איז אַרויס-געלאָפען פון שטוב אין הויף, איהרע געשרייען אין אויסזעהען האָבען אזוי אויפגערעגט די שכנים, אז איינגע פון זיי זענען אריין אין שטוב צו מאַירטשיקען און האָבען איהם דאָרט ריכטיג מקיים פסק געווען.

נאָכדעם האָט מען איהם ארויסגעטראָגען אין הויף און ערשט דאָרט אויף דער פרייער לופט איהם אויסגעניי אזוי מכבד געווען, אז ער וואָלט אפשר נישט אויס קיין לעבעדיגער, ווען ס'וואָלט נישט אָנגעקומען די פּאָליציי. מאַירטשיקען האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל און זיינע שכנים — אין פּאָליציי-אַרעסט.

געוואָלט בעווייזען זיין כח, און בעצאָהלט מיט'ן לעבען

(א) אין קאַלישער שעכט-הויז האָט מען געבראַכט צו שעכטען אַן אָקס. א שעכטער-אַרבייטער א. האַלבערשטאַט א געזונטער יונג, האָט זיך געוואָלט בעווייזען מיט זיין כוח און געכאַפּט דעם אָקס פאַר די הערנער, ווילענדיג איהם אויף אַזאַ אופן אומ-וואַרפען. דערווייל האָט ער זיך אויסגעגליטשט און דער אָקס האָט זיך אויף איהם געוואָרפען און ביי איהם צוריסען דעם בויך. א פּאָליציאַנט האָט דעם צעיושעטען אָקס דערשאָסען. האַלבערשטאַט איז אין א שעה אַרום געשטאָרבען.

אַרטיסט מאַרעווסקי אין לאָדז

ער וועט האַלטען פאָרלעזונגען אין קולטור-ליגע און אין זאַל פון „אררט"

לאָדז וועט דעם פרייטאָג און שבת האָבען א זעהר חשובן גאַסט — דעם בעקאַנטען אַרטיסט און רעזשיסער א. מאַרעווסקי.

דער קינסטלער, וועלכער רעכענט זיך אַלס איינער פון די אינטעליגענטסטע אַרטיסטען. וועט אין לאָדז האַלטען אַן'אינטערעסאַנטע פאָרלעזונג וועגען טעאַטער-ענינים. נאָך דער פאָרלעזונג וועט אַרטיסט מאַרעווסקי רעציטירען א גאַנצע רייהע שאַפונגען פון דער נייעסטער יודישער ליטעראַטור.

די פאָרלעזונג מיט די רעציטאַציעס קומט פאַר פרייטאָג אָוונט אין זאַל פון קולטור ליגע בזשעזשינער 23 און שבת פריה, אין זאַל פון טעאַטער „אררט" זאַכאָדניע 43

פאַרפאַלען

(2) פאַר'ן הויז פון באָוואָמיעיסקאַ 31 איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך א טאַקסאָבוקע דער זעכציג יעהריגער איציק פּאָדאַלאַנסקי. אין א שווערען צושטאַנד האָט איהם די פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. דעם שאָפער האָט מען פערהאַלטען און אָפּגעפיהרט אין 3. קאָמיסאַריאַט.

פון „אררט"

דער „יום-טוב אינדערוואָכן"-פּראָגראַם

די נעכטיגע 2 פאָרשטעלונגען פון דעם נייעם פּראָגראַם א נ. „יום-טוב אינדערוואָכן", וואָס איז נעשפּילט געוואָרען ביי איבערפולטע זאַלען (א סך מענשען זענען אוועק אָהן בילעטען) האָט בפועל ממש בעשטעטיגט, אז די איצטיגע היכסט-געלונגענע פּרעמיערע האָט אריינגעטראָפען אין פּינטעל.

איין נומער איז בעסער פון'ם אנדערען, אין אין רעזולטאַט בעקומט זיך א פאָרשטעלונג פול מיט יוגענדליכער צושטראָמער פרייד, מיט לייכט-קייט און ליכט, מיט עכטען עספּרי און זאָרגלאָזיקייט, אזוי אז די שטימונג גיט זיך תיכף איבער צום עולם, און מ'פערגעסט אויף א וויילע אין דער שווערער טאָג-טעגליכקייט, וואָס רינגעלט אונז אַרום.

היינט ווערט געגעבען איין פאָרשטעלונג — 9.45 אין אָוונט.

היינט נחומ'ל עפּשטיינס קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע

נחומ'ל עפּשטיין דער 7 יעהריגער חזן האָט איינגענומען ביי אונז לאָדז. פון דער פערגאַנגענער וואָך ווי עס איז פאָרגעקומען נח מל'ס ערשטער קאָנצערט, איז אין יעדער שטוב אין קאַפּע, אויפ'ן גאַס דאָס טאָג-געשפּרעך נחומל.

וועה עס האָט זיך נאָך נישט בעאָרגט מיט בילעטען, קען זיי נאָך בעקומען היינט א גאַנצען טאָג אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סוכאַרקעס לויט קאָלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע

ב. ווייַנבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
טעל. 143-82

קופּאָן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מיטוואָך, דעם 4-טען מערץ
א בעקאַנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַק-ציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21.
אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
— פון דעם זעלבען טאָג. —

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.
היינט, מיטוואָך,
9 א זייגער אָוונט
דער לעצטער קאָנצערט
פון 7-יעהריגען חזנ'דל
נחומ'ל
עפּשטיין
אגאַנץ
ביילער
פּראָגראַם!
תפלות און פאָלקס-לידער
אונטער דער השגחה פון שטראַסבורגער אָבער-קאַנטאָר ה. קראַטקע.
ביים קלאַוויר: פּראָפ. ב. געלגאָר.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל.

חיה'לע גראָבער פאַר דער שול-יוגענד

דער היינטיגער קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע

היינט 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין פילהאַר-מאָניע-זאַל א ספּעציעלער קאָנצערט פון חיה לע גראָבער פאַר דער שול-יוגענד.

דער דאָזיגער קאָנצערט וועט אָהן א ספק איבערשטייגען אַלעס, וואָס די אַזוי פּאָפּולער-געוואָרענע קינסטלערין האָט אונז געגעבען אין משך פון די לעצטע וואָכען. חיה'לע גראָבער איז, ווי בעשאַפען געוואָרען צו שפּילען פאַר יוגענד און קינדער. אין יעדען איהרען סצענישען אויפטריט ליגט אַזוי פיל פשטות, אַזוי פיל קינדערישע ריהרענדע אויפריכטיגקייט, וואָס מוז צובינדען צו זיך יעדען צופויער און בעזונדערס די יוגענט.

דער היינטיגער קאָנצערט, וועלכער איז שוין זיכער דער לעצטער וועט וואַרשיינליך צוציהען די בעגייסטערטע אָנהענגער און יוגענד, וועלכע די קינסטלערין האָט בעוויזען צו געווינען פאַר זיך אין לאָדז אין משך פון איהרע אויפטריטען.

אכטונג, הויז-בעזיצער!

שטעמפּלען
מעלדונג-
לויט די נייעסטע פאָר-שריפטען איז צו בעקומען נאָר אין דער שטעמפּעל-פאַבריק
L. JOSKOWICZ, Łódź
Piotrkowska 27, tel. 166-39.
ביליגע פרייזען! ביליגע פרייזען!

Dr. Różaner
ספּעציעל סט פון הויט און וענערישע קראַנק-הייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן ריין 8–10; 5–8 אָוונד

לאַנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאַר
שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אנקלאַגעס און קלאַוזולעס
ספּעציאַליסט אין אַלע מיליטער-ענינים, ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאַר איינציגע שפּיזערס.
שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1931
ב. מאָן, 10 פּיעטריקאָווער 10
נעהמט אָן פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג אויסזיס ש.

די בעוואוסטע מעכאַנישע שלאָסעריי
J. REDER
קאָנסטאַנטינער 11/13 (רוג זאַכאַדניאַ
נעהמט אָן אַלערליי שלאָסער-ארבייטען, ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען געגען דויערנדער גאַראַנטיע און צו מעסיגע פרייזען.
בעמערקונג: פאַר האַנדווערקער - ראַבאַט.

נייער פאלקסבלאט

דער יודישער האנדווערקער

נייער פאלקסבלאט

וועכענטליכע אפטיילונג געווידמעט דער יודישער פראדוקטיווער ארבייט

אויף דער וואך

קרעדיט פאר'ן האנדווערקער

עס ווערט לעצטענס אַ סך גערעדט וועגן האַנדווערקער־קרעדיט, עס פאָהרען דעלעגאַציעס נאָך וואַרשא כדי אויסצוווירקען אַז אויך די האַנדווערקער זאָלען פון די רעגירונגס־קרעדיטען געניסען, ביי דער היינטיגער פינאַנציעלער לאַגע פון די פוילישע רעגירונגס בענק איז קיין גרויסע האָפנונגען אויף צו בעקומען בעדייטענדע בעטראגע נישט צו לייגען, און אַפילו, אויב די קרעדיטען זאָלען געגעבען ווערען, וועלען זיי קיין גרויסען פראַקטישען נוצען פאַר די וועלכע דאַרפען דעם קרעדיט, נישט ברענגען: נישט שטענדיג האָט דער האַנדווערקער פאַרצושטעלען די גאַראַנטיעס, וועלכע עס פערלאַנגען די בענק, און געניסען פון די געלדער וועלען אין דער ערשטער רייה די בעסער געשטעלטע פון זיי, וועלכע האָבען אין זייער אַקטיוו אויפצוווייזען אומבעוועגליכעס פערמעגען, די פאַרמאַליטעטען און פראצעדור וועט אויך פיל שטערען ביים קריגען די הלוואות. די שוואַך בעמיטעלטע אָדער איבגאנצען אומבעמיטעלטע האַנדווערקער וועלען פון די געלדער גאָרנישט זעהען.

און גראדע דער טייל פון די האַנדווערקער דאַרף דעם קרעדיט אַממייסטען, ער דאַרף מאָדערנִזירען זיין וואַרשטאַט, וואָס ביז יעצט האָט ער זיך אָן דעם געקאָנט בעגעהען, ער דאַרף קויפען רוי־מאַטעריאַל, וועלכען ער האָט פריהער געקענט קריגען אויף באָרג.

וואַהרשיינליך, וועט דער יודישער האַנדווערקער, אַזוי ווי ביז יעצט, אין אַנדערע פאַלען אויך ווערען בע'עוולה'ט ביים פערטיילען, אַזוי אַז דערויף לייגען האָפנונגען האָט פאַר'ן יודישען האַנטווערקער קיין שום צוועק נישט. אויך אין דעם פאַל מוז דער יודישער האַנדווערקער בויען זיינע אינסטיטוציעס דורך זעלבסטהילף און מיט דער הילף פון די קרייזען וועלכע ווייזען אַרויס אַן אינטערעס פאַר דעם ווירטשאַפטליכען אויפבוי פון דעם יודישען אַרבייטסמענש.

און גראד דער יודישער בעל־מלאכה האָט אַזוי נויטיג די הילף פון דרויסען, אַז פון דער הילף שטעהט זיין גאַנצע עקזיסטענץ אין סכנה, ער איז היגטערשטעליג, אין אין מאַשינען, אי אין פאַסיגע וואוינונגען אי אין רוי־מאַטעריאַלען, עס זענען דאָ אַ סך פאַכען וועלכע וועלען זיך נישט קענען ווייטער ענטוויקלען אָן גרינדען פון פערשידענע אַרט קאָאָפּעראַטיווען, (סיי פראדוציר ווי איינקויפ'ס), זיי דאַרפען אויך מוסטער־וואַרשטאַטען און פערשידענע פרעציזע מאַשינען אָהן וועלכע עס איז נישט דענקבאַר זייער ווייטערדיגער קאָנקורענץ־קאַמף, אַרבייט פאַר דעם יודישען האַנדווערק איז אָבער אין פוילען דאָ גאָר אַ סך, עס דאַרף נאָר מיט דער אַרבייט אָנגעפיהרט ווערען, עס מוז דער אַרבייט אָנגעגעבען ווערען אַ ריכטיגע, עס מוזען אַריינגעפיהרט ווערען נייע מענשען אין, ביי ענטשטעהענדע פאַכען. עס מוז זיין אַ פּלאַנמעסיגע אָנפיהרונג.

דערצו איז אַלץ נויטיג געלד און אַ סך. דער קרעדיט אויף האַנדווערקער צוועקען מוז זיין אַ לאַנגטערמיניגער און די קאָאָפּעראַטיווע האַנדווערקער־בענק, וועלכע עקזיסטירען ביים היינטיגען טאָג, זענען אָרים און אויסגערעכענט נאָר אויף קורצטערמיניגע הלוואות, וועלכע קענען נישט מיטהעלפען צום ווייטערדיגען אויסבוי פון דער מלאכה.

עס מוז געגרינדעט ווערען, און דאָס וואָס שנעלער, אַ יודישע ווירטשאַפטליכע באַנק, וועלכע זאָל אויסשפרייטען איהר השפעה אויף גאַנץ פוילען און וועלכע זאָל אין זיך קאָנצענטרירען דעם גאַנצען איבערבוי־פּלאַן פון דער יודישער ווירטשאַפט די באַנק דאַרף זיין נישט נאָר אַ געלד קוואַל נאָר זי דאַרף אויך בעהמען אויף זיך די איניציאַטיוו פון אָוועקשטעלען די ווירטשאַפט צווישען יודען אויף דער געהעריגער הויך און דאַרף מיט דער גאַנצער אַרבייט אָנפיהרען לויט אַ סטאַבילען פּראָגראַם. דאָס דאַרף זיין אַן אינסטיטוציע וועלכע זאָל גאַנץ ביטראַל, אָהן זייטיגע פניות, אָהן פּאָליטיק, אָנפיהרען מיט דער יודישער מלאכה. די באַנק, אין פאָרם פון אַן אַקציען־געזעלשאַפט, וואָלט געהאַט גוטע אַרבייטס מעגליכקייטען און וואָלט געוואָרען דער לעבענס נערוו פון דעם יודישען אַרבייטענדען מענשען.

דער פּראָיעקט פון גרינדען אַ באַנק איז שוין איינמאַל אַרויסגערוקט געוואָרען מיט אַ צייט צוריק דורך דער „אָרט“ צענטראַלע, עס איז אָבער געבליבען העגגען ביז היינט אין דער לופט. די באַנק וועט נאָר דאַן האָבען אויסזיכטען אויף בעשאַפען צו ווערען און אנצופיהרען מיט אַ ברייטער אַרבייט, ווען די רעאַליזירונג פון דעם פּלאַן וועט איבערנעהמען די געזעלשאַפט „אָרט“. נאָר אַזאַ באַנק, וועלכע וואָלט געווען אונטער די דירעקטע איינפלוסען פון די „אָרט“ אידעען און אונטער איהר אָנפיהרונג, וואָלט געקענט צוציהען ווי אינלענדישע אַזוי אויך אויסלענדישע קאַפּיטאַלען, וועלכע זענען אַן'אומבעדינגטע נויטווענדיגקייט צו דעם צוועק.

עס איז די העכסטע צייט צו דער גרינדונג פון אַזאַ באַנק צוצוטרעטען און דאָס פערשלעפען וועט ברענגען שאָדען דער גאַנצער יודישער ווירטשאַפט.

מיר זענען, ליידער, אין אַזאַ לאַגע אַז מיר מוזען בויען אונזערע אייגענע ווירטשאַפטליכע און קולטורעלע אינסטיטוציעס, די פּראַקטיק האָט בעוויזען, אַז די מלוכה בעריקזיכטיגט נישט אונזערע אינטערעסען און אַ שנעלער ענדערונג אין דער לאַגע איז דערווייל נישט פאָראויסצוזעהען.

צו דער גרינדונג פון אַזאַ באַנק מוז זאָפאָרט צוגעטראָטען ווערען.

ש. ק—ן.

עקאָנאָמישע עמאַנסיפּאַציע פון מזרח־אייראָפּעאישן יודענטום

פון דר. א. סינגאַלאָווסקי

.2

אין וואָס בעשטעהען אייגענטליך די סיבות פון איצטיגען וועלט־קריזיס? סיבות זענען פערהאַן פערשידענע. איינע פון זיי, די וויכטיגסטע, איז געוויס דער געגענזאַץ צווישען דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און דער קויף־קראַפט פון קאָנסומענט.

די ענטוויקלונג פון דער פּראָדוקציע נאָך דער מלחמה איז געגאַנגען אין איינקלאַנג מיט די טעכנישע און פינאַנציעלע מעגליכקייטען, אָבער בשום אופן נישט מיט די קויף־מעגליכקייטען פון די ברייטע פאָלקס־מאַסען. די אַגראַר־פּראָדוקציע האָט זיך שטאַרק געהעכערט, דערביי האָבען זיך געענדערט די פאָדערונגען אויף לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען אויפ'ן וועלט־מאַרק, אַזוי איז למשל, דער נאָכפרעג אויף קאָרן שטאַרק געפאַלען. די לאַנדווירטשאַפט איז נישט געווען ביכולת שנעל איבערצוגעהען אויף אַנדערע רעלסען און ענדערען איהר פּראָדוקציע אין הסכם מיט די נייע ווירטשאַפטליכע פערהעלטנישען און פאָדערונגען.

אין אַמאָליגע צייטען פלעגט אַ פערביליגערונג פון לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען אַרויסרופען אַ פערביליגערונג פון די אינדוסטריעלע אויסאַרבייטונגען. איצט אָבער האָט די קאַרטעליזירטע אינדוסטריע געמאַכט אַ סוף צום דאָזיגען פּרינציפּ. אָט דער טיפער ווידערשפרוך איז איינע פון די הויפּט סיבות פון איצטיגען ווירטשאַפטליכען קריזיס אין דער וועלט.

די שווערינקייטען אין רוסלאַנד זענען אַ חוץ דעם, וואָס זיי זענען ענג צוזאַמענגעבונדען מיט'ן וועלט־קריזיס, אויך אַ רעזולטאַט פון דער אַבסאָלוטער פּלאַן־ווירטשאַפט, פון דעם ספּעציעלען קאַמף מיט'ן, אַזוי גערופענעם „האָמאָ עקאָנאָמיקוס“, ד. ה. מיט יענעם ווירטשאַפטליכען טיפּ, וועלכער האָט זיך פאָרמירט אין משך פון לאַנגע דורות.

אויך פוילען ליידט פון לאַנדווירטשאַפטליכען קריזיס און פון דער אַלגעמיינער דיסהאַרמאָניע צווישען די מקחים אין דער לאַנדווירטשאַפט און אין דער אינדוסטריע. אין דער צייט, וואָס די פּרייזען אויף די אינדוסטריע־פּראָדוקטע זענען דאָרטען געשטיגען אויף 18 פּראָצענט, זענען די פּרייזען אויף לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען געפאַלען אויף 64 פּראָצענט (חוץ דעם ווירקט נאָך דער פערלוסט פון דעם רוסישען מאַרק און דעם עסטרייך־אונגאַרישען הינטערלאַנד).

ס'איז אָבער אַ טעות צו מיינען, אַז די יודישע צרות זענען נאָר אַן'אָפּשפּיגלונג פון די דאָזיגע אַלגעמיינע קריזיס־דערשיינונגען. ווען אַפילו די ווירטשאַפטליכע לאַגע פון דער וועלט וועט מיט אינטערנאַציאָנאַלע מיטלען געבעסערט ווערען, וועט דער קריזיס צווישען די יודישע מאַסען נישט פערשווינדען. ס'איז אַ פערבלענדעניש צו מיינען, אַז דער קריזיס פון מזרח־אייראָפּעאישן יודענטום איז נאָר אַ קריזיס פון דער הערשענדיגער קאָניונקטור. ניין, עס איז נישט אין קיין קלענערער מאָס אַ קריזיס פון אונזער סטרוקטור, פון אונזער צרה'דיגען עקאָנאָמישען געבוי, אַן'אויסדרוק פון אַן'אַלטער כראָנישער קרענק, וואָס איז אונז געקומען בירושה פון פינסטערע צייטען. — —

געווען צייטען, ווען אַ גרויסער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג איז געווען פערבונדען מיט ערד־אַרבייט, בעזונדערס אין זפראַנקרייך און אויף דעם פירענעאישען האַלב־אינזעל. האָט זיי דער קאַטוילישער קלערוס פערטריבען פון פעלד און גאָרטען, האָבען זיי זיך פיל פערנומען מיט מלאכה און האַנדווערק ביז די גישט־יודישע האַנדווערקער האָבען זיך אָרגאַניזירט אין צעכען, און איבער זיי אויפגעהאָנגען אַ צלם, אַזוי איז דער יוד דערוויי־טערט געוואָרען פון מלאכה. אָפען איז געבליבען נאָר דער וועג צו — מסחר. דאָס גאַנצע קליינע שטעטעל האָט געמקחט וממכרט, אַפילו דער רב, און אויב נישט ער, איז די רביצין. מיט ליכט און מיט הייוען אויף ערב שבת האָט זי זיכער געמסחרט. און ווער עס האָט נישט געטון — האָט לכל־הפחות גערעדט וועגען מסחר.

אַ העלפט לאָדזער בעקערייען זאָלען געשלאָסען ווערען

(ב) אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פון פאָרשטעהער פון מאַגיסטראַט און בעקער־צעך, האָט אַדורכגעפירט אַ לוסטראַציע פון די בעקערייען, און צוקערניעס. די קאָמיסיע האָט פעסטגעשטעלט, אַז מעהר ווי אַ העלפט פון די בעקערייען קוואַליפיצירען זיך אויף געשלאָסען צו ווערען צוליב טעכנישע סאַניטאַרע און אַנדערע טעמים. געגען איינהאַבער פון אַכציג בעקערייען זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָקאָלען ווייל די בעקערייען זענען ענטשטאַנען נאָכ'ן יאָהר 1927 און די בעזיצער האָבען נישט קיין רעכט צו פיהרען די בעקערייען.

אין פיל צוקערניעס אין צענטער און אין אַלט־שטאָט, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַ נישט סאַניטאַרען צושטאַנד און ס'זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָקאָלען.

פערזאַמלונג פון קריסטליכע בעקער־צעך

(—) אין קריסטליכען בעקער־צעך איז פאָרגעקומען די יעהרליכע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער. נאָכ'ן אויסהערען דעם בעריכט איז די זעלבע פערוואַלטונג געוועהלט געוואָרען אויף נאָך אַ יאָהר. די פערזאַמלונג האָט בעשלאָסען אין פערלויף פון אַ האַלב יאָהר צייט צוצושטעלען דעם וואַיעוואַדישען קאָמיטעט פאַר די אָרימסטע 140 ברויטלעך צו צוויי קילאָ יעדע וואָך.

וואָס הערט זיך אין היטעל־מאַכער צעך?

(צוגעשיקטער בעריכט)

נאָכדעם ווי ס'איז געעפענט געוואָרען דער היטעל־מאַכער צעך אין לאָדז איז די נייע צעך־פערוואַלטונג צוגעטרעטען צו אַ גרויסער אַרבייט ווי: אַריינציהען אַלע היטעל־מאַכער אין צעך, רעגולירען די אינערליכע פאַך־פערהעלטנישען, לינדערען די שעדליכע קאָנקורענץ, פערטיילונג פון אַרבייט דורך דער פערמיטלונג פון צעך א. א. וו.

בעזונדערס ווערט געלעגט אכט אויף די בעל־מלאכה'שע פראַגע.

אין אונזער פאַך זענען דאָ פערשידענע צווייגען פון אַרבייט ווי: קינדער היטלען, יודישע און ספּאָרט. אין אַלע צווייגען קומט פאָר אַ מוראדיגע קאָנקורענץ (מ'אַרבייט אַפילו נאָך פּירמעס)! מיט אַ פאָר איינצעלנע גראָשענס פערדינסט ווערט דאָס היטעל פערקויפט. דאָס רופט זיך אָפּ אויף דער מלאכה, וועלכע לעבט איבער די ערגסטע צייטען.

דער גרעסטער צווייג אין פאַך איז דער וואָס אַרבייט אויס ספּאָרט־היטלען. דאָס איז אַ מאַסען־אַרטיקעל וואָס כמעט זיבעציג פּראָצענט פון לאָדזער היטעל־מאַכער אַרבייטען.

אַמאָל אין די גוטע צייטען, ווען דער האַנדעל איז געגאַנגען אין אַ גרויסען פערנעם אויפ'ן פויזנער מאַרק, זענען אין דעם צווייג געווען עטצעלנע גרויסע סוחרים וואָס פלעגען בעשעפטיגען יעדער אַ גרעסערע צאָהל בעלי־מלאכות, עס פלעגט געאַרבייט ווערען גאַנצע יאָהרען, מען פלעגט האַלטען אין איין אָנזאַמלען לאַגערען אויף די וואָכען פון לייזונג, און בעל־מלאכות האָבען גוט פערדינט.

שפּעטער איז געקומען ו יאָין אַלע פאַכען: קריזיס, פּראָטעסטען, באַנקראָטען, דער האַנדעל מיט יענע מערק איז אין אַ גרויסער מאָס פערקלענערט געוואָרען, מען לאַגערט נישט מעהר, מען אַרבייט ערשט דאַמאָלס ווען מען זעהט שוין אַ קונה, דער סעזאָן דויערט 6—8 וואָכען און אין די פאָר וואָכען זענען אויך דאָ בעל־מלאכות וואָס האָבען נאָר אַרבייט ענצעלנע טעג אין וואָך. דערנאָך געהען 4 חדשים ליידיגע ביז צום צווייטען סעזאָן. דערצו קומען נאָך צו די אַלע לאַסטען וואָס ליגען אויפ'ן בעל־מלאכה, די פערשידענע מינים „טעקעס“ וואָס קומען זעהר אָפט מיט וויזיטען. דער בעל־מלאכה קען נישט זאָגען פאַר וועמען ער אַרבייט, דאָס וואָלט פיל פערלייכטערט זיין לאַגע; דעם סוחר'ס פליכטען מוז דער בעל־מלאכה נעמען אויף זיך. און לעצטענס די קאָסטען וואָס זענען פערבינדען מיט'ן אַרויסנעמען האַנדווערקער־קאַרטען און עקזאַמענס.

אנשטאָט וו יפריהער אויף די מערק האָט זיך דער האַנדעל איינגעשטעלט אין אַ קלענערען פערצעם ד אָאויפ'ן אָרט. דאָס פאַך האָט אַן'אַנדער פנים בעקומען, אונטערן רוקען פון יעדען אַלטען סוחר איז אויפגעשטאַנען אַ ביייער. ס'זענען דאָ צווישען זיי אַזעלכע וואָס האָבען קיינמאָל מיט דער בראַנזשע זיך נישט פערנומען. די דאָזיגע ווינקעל־סוחרים „בעהאַלטען פון אַן'עפענטליך אויג“ מיידען אויס ביים אַרויסגעבע זאַרבייט די אַלטע בעל־מלאכות צעך־מיטגלידער, מ'זוכט אויס פערשידענע יונגלעך און ווינקעל־מייסטער וואָס זיצען ערגעץ בעהאַלטען, זיי מאַכען דאָס ביסעל אַרבייט, פערשטעהט זיך אויף אַ גאַנץ נידריגען לוין. און מיט די בעל־מלאכה'שע גראָשענס פיהרט מען די שעדליכסטע קאָנקורענץ, דאָס גראַבט אונטער דעם יסוד פון גאַנצען פאַך, סיי פון סוחר סיי פון בעל־מלאכה, די פראַגע איז אַן'אַלגעמיינע דעם סוחר דראָט אונטערגאַנג און דעם בעל־מלאכה צו פערלירען דאָס לעצטע שטיקעל ברויט.

די פערוואַלטונג זעהענדיג די לאַגע איז דעצידירט מיט אַלע מיטלען צו בעקעמפען סיי די ווינקעל סוחרים און סיי די ווינקעל בעל־מלאכות זאָלען די מענשען זיך נעמען דאָס גוט אין זין אַריין!

די פאַך־קאָמיסיע וואָס איז געוועהלט געוואָרען איז שוין צוגעטרעטען אויף אַן'אָרגאַניזירטען אופן פונאַנדערצוטיילען די אַרבייט צום יעצטיגען זומער סעזאָן, עס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען בריף צו אַלע סוחרים מיט דער אויפקלערונג צו בעזייטיגען אַלע וואָס האָבען ביז יעצט געאַרבייט, און אַרויסגעבען אַרבייט נאָר די, וואָס דער צעך שיקט צו, פערזעהען מיט ספּעציעלע בעשטעטיגונגען און מיט'ן סטעמפּעל פון צעך.

טייל סוחרים האָבען לעצטענס אָנגעהויבען פאַרשטעהען אַז מיט די ווינקעל בעל־מלאכות זענען זיי גאָרנישט זיכער: אַזעלכע האָבען נישט קיין האַנדווערקער־קאַרטען, עס דראָהט זיי יעדען טאָג רעווידירט צו ווערען, און אין איין וועגס דערוויסט מען שוין וועמענס די אַרבייט איז, די סוחרים וואָס זעבען נישט מיט „אַלעמען“ קענען דערפון ליידען און זיי ווענדען זיך אין צעך און וועגען צושיקען בעל־מלאכות.

די פערוואַלטונג ווי ס'איז שוין אויבען אָנגעוויזען האָט אין איהר ווייטערדיגען אַרבייטס־פּלאַן אַדורכצופיהרען פערשידענע אַרבייטען ביי דער אָנפיהרונג שטעהען מענשען מיט אַ גוטען ווילען און דאָס גיט טאַקע די האָפנונג אַז די אַרבייטען וואָס זענען אונטערגענומען געוואָרען וועלען אַדורכגעפיהרט ווערען אין די אינטערעסען פון גאַנצען כלל היטעל־מאַכער אין לאָדז.

ל—ס.

כאַדעקעס פאָדערן צו ענדערן דאָס צעכען־געזעץ

און אָפּטיילען די קריסטליכע האַנדווערקער פון די יודישע

די „זשעטשפּאָספּאָליטאַ“ האָט אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקעל אין וועלכען זי בעמיהט זיך צו דערווייזען אַז אין פוילען איז דער צוטריט צו דער מלאכה אַ צו פרייער און שרייבט:

„די נייע געזעצגעבערישע נאָרמען, די פאָראָרדנונג פונ'ם מלוכה־פּרעזידענט פון יוני 1927, וועגען דעם אינדוסטריע־רעכט, האָט נישט קיין גרויסע טובה געטון דער פוילישער האַנדווערקעריי. נישט רעדענדיג שוין וועגען אַנדערע ענינים וועלען מיר דערמאָהנען וועגען צוויי חסרונות וואָס קאָנען נישט געשענקט ווערען: נעמליך, דאָס אַראָפּזעצען די קוואַליפיקאַציעס פון די האַנדווערקער און דאָס פערטרעטען די צעכען מיט האַנדווערקער־קאַמערען. דורך וועלכען עס זענען געעפענט געוואָרען ברייט די טירען פון דער פוילישער האַנדווערקעריי פאַר די ברייטע יודישע מאַסען, און דער פוילישער האַנדווערקער איז געשטעלט געוואָרען פאַר דער יודישער קאָנקורענץ, וועלכע קלויבט נישט איבער אין מיטלען. דאָס אַראָפּזעצען די האַנדווערקער־קוואַליפיקאַציעס דריקט זיך אויס פריהער פון אַלעמען אינ'ם צוזאַמענשטעל פון עקזאַמינאַציאָנס־קאָמיטעט, פון וועלכע דאָס נייע געזעץ פאָדערט נישט קיין שום קוואַליפיקאַציעס און אַ דאַנק דעם קאָנען די עקזאַמענאַטאָרען פון די האַנדווערקער נישט האָבען קיין שום בעגריף פון דער מלאכה. די אויסאַרבייטונגען פון די פאַבריקען, זיי בעדייטענד איבערשטייגען מיט זייער קוואַליטעט.

וואָס אַנבעטרעפט דער אָרגאַניזאַציע פון דער האַנדווערקעריי, קאָן דאָס געזעץ פון יאָהר 1927 זיך בעריהמען, אַז עס האָט בעגראָבען די צעכען, אמת, מען האָט זיך מיט זיי אָפּגעפּאַרטיגט זעהר דעליקאַט, נאָר דאָך גאַנץ קאַטעגאָריש. מען האָט זיי, אמת, געלאָזט ווייטער עקזיסטירען, נאָר אַלע קאָמפּעטענצען זייערע האָט מען איבערגעגעבען די האַנדווערקער־קאַמערען צו וועלכע עס האָבען אַ צוטריט אויך די יודען... (די רעד.) וואָס דאָס האָט געבראַכט די פוילישע האַנדווערקער בעוויזט דער פאַקט, וואָס אייניגע האַנדווערקער־קאַמערען קאָנען נישט אָננעהמען דעם בידזשעט, ווייל די יודישע האַנדווערקער באָיקאָטירען די זיצונגען און אָהן יודען איז נישטאָ קיין קוואָרום.

מיר זעבען ווייט פונ'ם ווילען צו שליסען פאַר די יודען פולשטענדיג דעם צוטריט צו דער מלאכה. מיר ווילען אָבער, אַז די יודען זאָלען פאַר זייערע פּראָפעסיאָנעלע ענינים האָבען זייערע קאָאָפּעראַציעס און מען זאָל זייערע אינטערעסען נישט מישען מיט אונזערע. אין וועלכע זיי האָבען גאָר נישט וואָס צו זאָגען. יעדע מלאכה איז אַ קונסט און די קונסט דאַרף קוועלע פונ'ם נאַציאָנאַלען גייסט און נאַציאָנאַלער טראַדיציע. די יודען האָבען אָבער מיט אונזער קולטור און מיט אונזער טראַדיציע גאַנץ וועניג אַלגעמיינעס.

אין געוויסע האַנדווערקער־קרייזען אויך יודישע האָט מען אַלץ געמיינט אַז די איצטיגע צעכען זענען נאָר אַ פאָרם, וואָס איז געירשנט פון מיטעלאַלטער. ווי ס'שטעלט זיך אַרויס זענען נאָך צווישען די פוילישע האַנדווערקער פערהאַן אַזעלכע, וואָס האַלטען, אַז דאָס איצטיגע צעכען־געזעץ איז צו ליבעראַל און זיי וואָלטען געוואָלט אין איהם אַריינפיהרען דעם פולען גייסט פון מיטעלאַלטער. די דאָזיגע „אַנשויאונגען“ זענען פאַר אונז נישט קיין איבעררעשונג און פאָלעמיזירען מיט אַזעלכע מיינונגען איז אפשר איצט נישט די צייט, אָבער פערצייכענען עס מוזען מיר און מוזען עס געדענקען, כדי צו מאַכען דערפון די נויטיגע אויספירונגען

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג
פון לובלינער יודישען האנדווערקער-ראט

דעם 16-טען און 23-טען פ.ח. איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון לובלינער יודישען האנדווערקער-ראט.

דעם געזעלשאפטליכען און ארגאניזאציאנעלען בעריכט גיט אפ דער ה' איגנאץ בעקער, טראץ דעם וואס דער שווער-פונקט איז געווען די ארבייט ארום דער האנדווערקער-קאמער און צעכען-געזעץ איז דאך פיל אויפגעטון געווארען אויף אלע אנדערע געביטען, וואס אילוסטרירט אמבולטסטען די פערגרעסערונג פון דער צאהל מיטגלידער מיט צוואנציג פראצענט.

ה' טענענבוים בעריכטעט וועגען דער טעטיגקייט פון קלוב פון די יודישע ראטמענער ביי דער לובלינער האנדווערקער-קאמער.

דער רעדנער בעהאנדעלט ברייטער אין זיין אויספיהרליכען רעפעראט נישט די ביז-איצטיגע טעטיגקייט, וועלכע ער האלט פאר גענוג בעקאנט, נאר שטעלט זיך געניי אפ אויף די נייע שוועריגקייטען, וועלכע ענטשטעהען ביי דער קלוב-ארבייט.

דער קורצער איבערבליק איבער דער דורכגעפיהרטער ארבייט ווערט אילוסטרירט מיט זעהר אימפאזאנטע ציפערן: צירקא הונדערט-און-צוואנציג אנגעשלאסענע אין קלוב האנדווערקער-ארגאניזאציעס, וועלכע ווערען דורך דעם ספעציעל געשאפענעם סעקרעטאריאט בעדינט מיט ראט און טהאט, טויזענד מייסטער-עקזאמענס דורכגעפיהרט מיט'ן בעסטען ערפאלג ביי זעהר ליבעראלע בעדינגונגען לויט א פאראויס אנגעצייכנטען פלאן.

ס'איז אויך געלונגען די ספעציעלע קרעדיט-אקציע פאר עקזאמען-צוועקען וועלכע דער קלוב האט דורכגעפיהרט בלויז אין לובלין. בלויז אין לובלין זענען צווישען די 400 עקזאמינירטע קאנדידאטען 250 געגאנגען צום עקזאמען א דאנק די ספעציעלע עקזאמען-הלוואות, פון דער לובלינער יודישער האנדווערקער- און קליינהענדלער באנק.

דער רעדנער ווייזט אן אויף דעם שווערען ווידערשטאנד פון דיפלאמירטען קריסטליכען האנדווערקערטום, זייער שטעלונג צו די עקזאמענס און פלאם און בעמערקט אז נאר צוליב דער אייביגקייט וועלכע האט ביז-איצט געהערשט אין די יודישע האנדווערקער-פעראיינען, איז געלונגען דעם קלוב מיט ערפאלג דורכצופיהרען די ביזאיצטיגע אקציע. דער רעדנער מאכט אבער אויפמערקזאם אז די פסיכאלאגיע פון קריסטליכען האנדווערקערטום מיט זיינע קליינע צעכלעך מיט די סטעמפלען און סטארשיס הויבט אן אריינדרינגען אין די רייהען פון יודישען האנדווערקערטום, ס'הערען זיך שוין שטימען פון די צעכלעך מיט זייערע 20—25 מיטגלידער, אז זיי דארפען זיין פולשטענדיג אומאבהענגיגע אינסטיטוציע. דער יודישער בעל-מלאכה, וויל שוין יעצט צוגלייך מיט זיין קריסטליכען דיפלאמירטען קאלעגע זעהען די סיבות פון הייגטיגען דלות פון דער ארבייטסלאזיגקייט אין דער „איבריגער האנד" פון בעכטיגען חבר. וועלכער איז נאך צופעליג נישט דיפלאמירט; מ'זעהט נישט דעם אלגעמיינעם קריזיס, די געוואלדיגע פערקלענערונג פון דער קאנסומציע, און מען בענוצט זיך שוין אויף אייגענער אחריות מיט דעם דריטען צד ביים „אויסבעסערען" די לאגע, וואס בעמערקט זיך ספעציעל ביי די פאכען, וועלכע פאדערען קליינע קוואליפיקאציעס.

דער רעדנער טאדעלט עטליכע פאקטען פון אייניגע צעכען און ענדיגט מיט אן אפעל צו דער בעסערער טייל פון יודישען האנדווערקערטום אירערצורייסען מיט די „נייע" שעדליכע מעטאדען, אומקעהרען זיך אויף דעם אלטען וועג צו דער אלטער סאלידאריטעט, וועלכע שאפט און בויט — עס ענטוויקעלט זיך א זעהר לעבהאפטע דיסקוסיע ארום די בעריכטען וועלכע פערנעהמען די גרעסטע טייל פון ביידע זיצונגען.

עס ווערען איינשטימיג אנגענומען אלע רעזאלוציעס וועלכע צילען צום אויסמיידען רייבונגען און פערפעסטיגען די סאלידאריטעט און אויפריכטיגקייט פון די בעזונדערע צעכען, און אויך דער צוטרוי-וואטום פאר דעם ראט.

נאך דעם בעשטעטיגען דעם בודזשעט פאר דעם יאהר 1930 און אננעהמען דעם פראיעקט פון ראט וועגען מיטגלידס-אפצאהל ווערט די פערזאמלונג געשלאסען.

וואס מען שפילט אין די ניו-יארקער יודישע טעאטערס:

מאלי פיקאנ'ס פאלקס - טעאטער — „דאס מיידעל פון אמאל", מיט מאלי פיקא, סעם קעסטין, לעאן גאלד, ליסי לעווין און פסח'קע בורשטיין אין די הויפטראלען.

פאליק טעאטער — „דער טראמבאניק", מיט לודוויג זאץ, אירווינג גראסמאן, בעסי דזשייקאבס און גאלדע ליבערצקי אין די הויפטראלען.

נעשאנאל טעאטער — „רוסישע ליבע", מיט אהרן לעבעדעוו, לעאן בלאנק, פיטער גראף, ווערא לייבאוו און אננא טאבאק אין די הויפט-ראלען.

ליריק טעאטער — „דער פרויען - טייפעל", מיט בערטא ראזענבערג אין דער הויפטראלע.

שווארץ'ס קינסט טעאטער — „אנקעל מאזעס", מיט מאריס שווארץ, חנה אפעל, סטעלא אדלער, יוסף בילאוו, יודעל דובנסקי און לאזאר פריד אין די הויפטראלען.

פראספעקט טעאטער — „דער קאווקאזער געליבטער", מיט מיכאל מיכאלעסקא, בעלא מייזעל און בערטא גערסטען אין די הויפטראלען.

ראלאנד טעאטער — „איך וויל א קינד", מיט וויליאם שווארץ, פעני לובריצקי און בעלע בערקא-רינא אין די הויפט-ראלען.

ליבערטי טעאטער — יודישע וואדעוויל.

אויפרוף פון אגודת הרבנים אין פוילען

לכל יהודי פוילען:

אין גאנץ פוילען הויבט זיך אן די אקציע פון זאמלען חתימות פון אלע מענער און פרויען (פון 20 יאהר אן) אויף ספעציעלע פעטיציע-בויגענס צום פעלקער-בונד אין זשענעווע געגען דער געפלאנטער קאלענדאר-רעפארם.

אחינו בני ישראל!

דער שבת איז אין געפאהר, דאס ראדיקאלע ענדערן פון קאלענדאר קען זיין אן'אטענטאט אויף דעם יסוד היסודות פון אונזער אמונה — פון שבת. חשוב'ע בעלי-בתים און יוגענד האבען אויף זיך גענומען דעם עהרענהאפטען חוב צו בעזוכען אלע יודישע וואוינונגען, מבית לבית, און געשעפטען בכדי צו זאמלען אונטערשריפטען אויף די פעטיציע-בויגענס.

מיר ווענדען זיך צו אייך בכל אתר ואתר אין נאמען פון קדושת יום השבת אויפצונעהמען די שליחי מצוה בסבר פנים יפות און אונטערשרייבען די פעטיציע-בויגענס צוזאמען מיט אלע דערוואקסענע מיטגלידער פון אייער משפחה.

הנ תצוה, ט' אדר תרצ"א.

אגודת הרבנים בפוילען.

דרייצעהן יאהר האט זיך א פאר-פאלק געגענזייטיג פער-ראטען און... געלעבט גליקליך
איצט ווילען אירע עלטערן איהם אריינזעצען הינטער די קראטען

א ווילנער צייטונג האט בעקומען פאלגענדען סענסאציאנעלען בריף פון א יודישען יונגענמאן ח. ז. (פובאטש גאס), וועלכער ענטפלעקט א זעלטענע פאמיליען-געשיכטע.

מיט 13 יאהר צוריק האט ער חתונה געהאט און די גאנצע צייט געלעבט גליקליך און צופרידען ער האט אבער געהאט גרויס ערפאלג ביי פרעמדע פרויען און פלעגט זעהר אפט פערברענגען אויסער זיין היים...

ח. ז. האט קיין זאך נישט פערבעהאלטען פון זיין פרוי, וועלכע איז אגב אויך נישט געזעסען מיט פערלעגטע הענד און געהאט גענוג פערעהרער. איהרע „בעקאנטע" פלעגען אפילו קומען אהיים און פערברענגען גאנצע טעג און נעכט, איבריגענס איז ח. ז. מיט זיין פרוי געווען ביי דער מיינונג, אז דאס פאמיליען-לעבען דארף זיין געבויט אויפ'ן פרינציפ פון פרייען ווילען, אז ביידע דארפען זיך איינמאל פאר אלעמאל קלאר מאכען אז נישט ער איז איהרער און נישט זי איז זיינע און במילא איז „פערראט" נישט קיין פערברעכען. און אזוי האט דאס פאר-פאלק געלעבט די גאנצע צייט אין גרויס נחת...

איצט, נאך 13 יאהר, איז געקומען א טרויעריגע שעה, זיין פרויס עלטערן האבען איהם אנגעהויבען שרעקליך פערפאלגען. מען האט ארויסגעלאזט איבער דער שטאט א קלאנג, אז ער איז אן'אויסוואורף, א שולער, וועלכער שיקאנירט און פערכשופט זיין אייגענע פרוי. די אומגליקליכע טראגט דעם וויטאג אין הארצען און וויל נישט מאכען קיין לייטישע געלעכטער...

די דאזיגע העץ-קאמפאניע האט געהאט די געהעריגע פעולה, ח. ז. האט פערלוירען זיין בעשעפטיגונג, זיין נאמען איז פערפלעקט געווארען, אזוי ווייט, אז ער האט זיך נישט וואו צו קעהרען און ווענדען.

פאר די אויפגעבראכטע עלטערן איז דאס נאך אלץ קנאפ און ווי ח. ז. האט געהערט ווילען זיי איהם איצט מסר'ן און נישט אנדערש פערשפארען אין תפיסה.

אינטערעסאנט איז דער פאקט, וואס ז—ס פרוי בעט זיך רחמים ביי איהרע עלטערן זיי זאלען צורוה לאזען איהר מאן מיט וועלכען זי האט געלעבט אזוי גליקליך, נאר דערפאר, וואס זיי האבען זיך ביידע פערראטען.

אויך ח. ז. אפעלירט דורך דער עפענטליכקייט צו זיין שווער און שוויגער, זיי זאלען איהם נישט פערשווארצען ס'פנים, ווארום א נישט וועלען זיי האבען א מענשען אויפ'ן געוויסען...

ס'איז ווערט צו בעמערקען, אז אפילו ביים איצטיגען אנגעשטרענגטען מאמענט, האלט זיך דאס פאר פאלק ווייטער אין איין פערראטען און ביידע זענען צופרידען מיט זייער גורל.

יודיש פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17 טעל. 193-03

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

מיט'ן אנטייל פון דער ניי-אנגאזשירטער סוב-עטיי **רעגינא בוימאן**, בעוואוסטער ארטיסט **מ. דראבנאוו**, בעקאנטער ארטיסט **ה. באלבירסקי, י. טופמאן.**

היינט, מיטוואך, דעם 4-טען, 9 אווענד פרעמיערע! צום 1-טען מאל! נייעס!

סענסאציאנעל!

„טויט-שטראף"

אין 3 אקטען מיט עפילאג פון מיגאל. —

צום שלוס: **א קאנצערט-אפטיילונג.**

ס'נעהמען אנטייל: בוימאן, ראזענצווייג, באלבירסקי, גאלדבערג, פאסטעל.

ס'נעהמט אנטייל פרויען: בעזמאן, בוימאן, טופמאן, פאדערמאן, ראזענצווייג. מענער: באלבירסקי, גוטמאן, גאלדבערג, דראגאוו, טופמאן, נייהויז, פאלאנסקי, פאסטעל.

טעכנ. לייטער: **ה. גוטמאן**, סופלער: **וו. נייהויז**, אדמיניסטראטאר: **נ. גאלדשטיין.**

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פ קס טעאטער. — דער זאל איז גוט בעהייצט.

אויף זינדיגע וועגען
34) סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

גוטמאן האט געמיינט, אז נישט אנדערש, ווי זיין טאכטער איז משוגע געווארען.

— וואס טוט זי דא אין דעם הויז, האט ער זיך געטראכט, וואס פארא אויסטערלישע זאכען קומען דא פאר? ער האט אבער גארנישט גערעדט, פאלגענדיג דעם צייכען פון זיין טאכטער און געווארט אויף די ווייטערדיגע געשעהענישען.

ראמא איז צוגעגאנגען צו דער טיר פון שכנות'דיגען צימער, פון וואנען ס'האט זיך דערהערט דער שארך. און האט צו ברייט געעפענט. גוטמאנ'ס אויפרעגונג איז דערגאנגען ביז דער העכסטער מדרגה. אין צווייטער צימער איז געשטאנען אינזשיניער ראבערט מערטענס.

— וואס טוט איהר דא, ה' אינזשיניער — האט גוטמאן אויסגעשריגען, ווי קומט איהר אונטערצוהערען מיינע געשפרעכען מיט אינטערעסאנטען און בעזונדערס מיט מיין טאכטער.

— ה' שעף איך בעט זיך צו בערוהיגען, איך וועל אלץ געניי אויפקלערען.

— אלזא, ביטע, איך הער אייך.

— אבער הער שעף, נישט אין דער אנוועזענהייט פון אייער טאכטער.

— איך האב פאר מיין טאכטער קיין שום געהיימנישען, איהר קענט רעדען.

— דאס איז נישט אזוי גאנץ געניי, איהר האט יא געוויסע סודות פאר אייער טאכטער. אבער דאס האט נישט צום ענין, אין דער אנוועזענהייט פון אייער טאכטער וועל איך קיין שום ע. ק'ער.ב' גען נישט געבען.

— מיר זענען אייערע ערקלערונגען נישט בכלל... יהר ווייסט דאך, אז איך ... יס אלץ, אויב דאס אלץ איז אמת.

— איהר ווייסט נאך נישט אלץ, האט כיטרע אריינגעווארפען מערטענס.

— אויב אזוי גאה איך אוועק באר איך פערזיכער אייך, אז איך וועל הינטער דער טיר נישט שטעהען.

ראמא איז אוועק, איבערליך האט זי געפיהלט אז ס'איז געקומען דער ריכטיגסטער מאמענט אויף עפיס זיך צו בעשליסען. צו מאכען א סוף צו דער שרעקליכער אונערטרעגליכער לאגע, די סודות, געהיימנישען, אפערעס, פערברעכענס. שאנטאזשען, אומגליקען, מיט וועלכע זי איז געווארען ארומגענומען, האבען זי געקענט משוגע מאכען, די געשעהענישען זענען געקומען ווי אין א קינא, און איידער זי האט נאך בעוויזען זיך צו אריענטירען אין איין ענין איז באלד אונטערגעקומען א צווייטער און זי איז נאך מעהר פערפלאנטערט געווארען זי איז געגאנגען איבער די טרעפען, איהרע שריט האבען אפגעהילכט און אפגעשלאגען אין איהרע אויערען: ס'גרייט זיך אן'אומגליק, ס'מוז געמאכט ווערען א סוף צו דער לאגע".

גוטמאן איז געבליבען מיט מערטענס'ן אליין אין קאבינעט, זיין בליק איז אין דער מינוט געפאלען אויף דעם צעטעלע וואס דיוווי ראלין האט איהם אריינגעשטופט אין האנד אריין ביים געזעגענען זיך. אין צעטעלע האט ער געלייענט: „איך געה נישט אוועק, איך ווארט פאר'ן טויער, ווען אייער טאכטער וועט פערלאזען אייער קאבינעט, וועל איך קומען צוריק און מיר וועלען אונזער ענין ענטגילטיג ערלעדיגען".

ווידער האט זיך פאר גוטמאנען געשאפען א שרעקליכע לאגע. ער האט מורא געהאט אז דיוווי ראלין מיט מערטענס'ן זאלען זיך איצט נישט טרעפען איצט ביים איהם אין קאבינעט, פאר דער דאזיגער בעגעגעניש האט ער שטארק מורא געהאט.

— הער אינזשיניער, איך קען אייך איצט נישט אויפנעהמען, האט גוטמאן געזאגט, איך בין שטארק פערנומען.

— דארף מען נישט, וועל איך קומען אנ'אנדערש מאל, איך וועל אייך נאר מיטיילען אז איך האב אונטערגעהערט אייער גאנצען געשפרעך מיט דעם אמעריקאנער, וואס איז דא געווען ביי אייך.

— ווי וואגט איהר, האט געשריגען גוטמאן און געקלאפט אין טיש אריין.

— אזוי איז עס שוין געשעהען און ס'איז פערפאלען.

אין דעם מאמענט איז אין קאבינעט אריינגעקומען דזשעק. ער האט געווארט פאר'ן טויער און זעהענדיג אז ראמא האט פערלאזען דעם פאטערס קאבינעט, איז ער צוריק ארויפגעגאנגען ערלעדיגען זיין „געשעפט".

ס'איז שוין נישט געווען קיין שום עצה. גוטמאן איז געווען אין קלעם. קודם-כל האט ער געמאלדען דורך דעם „וואזשני" אז קיין שום אינטערעסאנטען ווערט ער היינט נישט אויפנעהמען און נאך איידער ער האט זיך בעוויזען צו אריענטירען, ווי אזוי ער זאל דא אנהויבען צו רעדען, איז מערטענס צוגעגאנגען צו „דזשעק'ן" דערלאנגט איהם די האנד און געזאגט:

— איך הייס אינזשיניער מערטענס, איך ווייל אייך מעלדען, אז איך בין געשטאנען הינטער דער טיר פון שכנותדיגען צימער און גענוי „אונטערגעהערט אייער פריהערדיגען געשפרעך מיט מיין שעף ה' גוטמאן.

דזשעק האט מיט זיין שארפען בליק אנגעקוקט דעם אינזשיניער אין דער גאנצער לענג. ער האט פערשטאנען אז דער דאזיגער אומשטאנד קען איהם נאך לייכטער מאכען זיין אויפגאבע און ער האט גלייכגילטיג געענטפערט:

— אמעריקאנער דזשענטעלמענען טוען נישט אזוי, זיי הערען נישט אונטער יענעמס סודות.

— איך נוץ אויס יעדע געלעגענהייט, פונקט אזוי ווי איהר, מיין הער.

— צי קענט איהר מיר נישט זאגען, הער גוטמאן, האט זיך דזשעק געווענדעט צו גוטמאנען, ווער ס'איז דער דאזיגער דזשענטעלמען? דזשעק האט ספעציעל גערעדט מיט זיין אמעריקאנער אויסשפראך, כדי צו מאכען אנ'איינדרוק.

גוטמאן האט זיך איינגאנצען פערלוירען. ער האט נישט געוואוסט, צי זאל ער ענטפערען, צי נישט, צי ער בכלל האט צו בלייבען, צי זאל ער ביידע דערשיסען, אדער אליין זיך דערשיסען, זיינע געדאנקען זענען איהם געפלויגען אין קאפ מיט דער שנעליגקייט פון אנ'עקספרעס-צוג, ער האט קוים ארויסגעשטאמעלט:

— דאס איז א בעאמטער פון מיין פאבריק, אן אינזשיניער.

דזשעק האט דערלאנגט די האנד מערטענס'ן און געענטפערט:

— איך הייס דיוווי ראלין, מיט וואס קען איך דינען?

— איך קען אייך מיט עפיס דינען, הער ראלין, איך וויל נישט פערציהען דאס דאזיגע אומאנגענעהמע געשפרעך און וואלט מיר געווינשען אז ס'זאל וואס שנעלער זיך ענדיגען.

— אין קאבינעט זענען געזעסען דריי מאנספערשוינען און פערצויגען דעם רויך, יעדער פון זיין פאפיראס. אלע דריי אומגליקליכע, אלע דריי פערפלאנטערט אין נישט לעגאלע געשעפטען, אלעמענס געוויסען איז עפעס נישט ריין. יעדער האט געשטרעבט צו זיין ציל, יעדען גליטשט זיך דער ציל ארויס פון האנד, אלע דריי אנגעכמורעטע און פערטיפטע אין זיינע געדאנקען, יעדער האט געטראכט וועגען זיין אייגענעם סטראטעגישען פלאן און געווארט אויף דעם טאקטישען פעהלער פון דעם אנדערען, יעדער פון זיי האט נישט געוואלט אנהויבען דאס שפיל. קיינער האט נישט געוואלט זיין אין אפענסיווע און געוואלט בלייבען ליבער אין דעפענסיווע, אזוי האט געדויערט א לענגערע ווייל.

(המשך קומט)

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך וועט גרוים אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט ארויין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס וועט צו בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בא-האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר

דאקטאר בראכורעמונג בעזונדערע זיכער דעם שוואכסטן און געפעהרליכסטן ברוך. אויך פאר הויקערס לאמונגען מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפוס ספעציעלע אנלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס זעלבסטנדיגע ערשיינען פון די קראנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. י. ראפאפארט. ספעצ. פאר ברוך, וועלכער געמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל 22-177 פראנט פארט פאר זיין געוויסענהאפטע פערלעגען מיר א גומענע הייל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט אזוי, אז כ'קען איהם יעדען איינציגען הייס עמפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

FOGYL
Chatelain'a

odkaża drogi oddechowe, wytwarzającym się tlenem przeciw
chrypce, grypie, anginie, zapaleniu gardła
URODONAL Chatelain'a leczy reumat. artret. i ischias

Przedstawicielstwo: Warszawa, Fredry 4, telefon 752-45.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.
וושעדושינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק'	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר סערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 $4\frac{1}{2}$-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטע	2—12
ד"ר ביבערגאל הויט און וועגער.-קר.	$12\frac{1}{2}$—$11\frac{1}{2}$
ד"ר שמירגעלד נערוען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר זאלצוואסער כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$

וויבראציאנס-מאסאזש. שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. וו. טאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראל אינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היימישען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשי נסקי-סמאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

יעדער איינציגער האט זיך איבערציינגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען א"ז"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00-191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וועלט נאר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף **פיעטריקאווער 17**, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

ווענעריש קליניק כירורגישע

„SANATO"

אגראראווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 בוז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. פאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

א בודקע

מיט א
קליינע וואוינונג
ביליג צו פערמיטען. עס
קען זיין צו אלעם.
סקלאדאווא 30

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

היינט גרויסע פרעמיערע!
טענץ! געזאנג! הומאר!

„פאראדע פון פאראמאונט"

אויסער'ן פראגראם: א קלאנג-פילם-צוגאבע.

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום-טוב 3.30 נ"מ

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הייבט אויז פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!

1) פרוי וועלכע וועט דיך קיינמאל נישט פערגעסן

אין די הויפטראלען:
Iwan Petrowicz i Lil Dagower

2) „קאוואלירען-בונט"

אין דער הויפטראלע: **Zygfryd Arno**

נעכסטע פרעמיערע: **„TRÓJKA"**

געקלייבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 81-127.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI

האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36, טעל. 90-216

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 — 2 נארמ. און פון 5 — 9 אוונד
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

גאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

DR. MED.
Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., קינדערלאזיגקייט.
נעמט אן פון פון 12—3 נ"מ און פון 8 ביז 9 אוונד.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן פון 2—3 נאכמ.
און פון $7\frac{1}{2}$—9 אוונד.

Dr. med. H. Karaś

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגיערזשער 16
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 וועאנד.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17

צוריקגעקעהרט.

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 7— 4 אוועגד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 40-159
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף **צעגעלניאנא 43, טעל. 32-141**
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

שוין ערשינען
דער פעברואר-נומער

פון דער לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען

„אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער"

אונטער דער רעדאקציע פון אלי בארוכין.
מיט ארטיקלען פון:
פראפ. מ. באלאבאן, ד"ר ז. עלענבערג, סטאראסטע אלעקסי רושעווסקי, אסקאר בערמאן, ב. שפעט, מאגיסטער יוזעף ליטווין, אלי בארוכין, וולאדיסלאוו לאנדסבערג, איליא ערענבורג, א. שטיינשניידער, א. ברוינער א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פרייז 75 גראשען.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר פאליטישע-שטימע: ליסטען דער טעקסט 50 פראצ. טייערער, אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.